

Univerzita Pardubice
Fakulta Filozofická

Surfování – způsob života?

Bc. Štěpánka Plachá

Diplomová práce
2010

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2009/2010

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Štěpánka PLACHÁ**
Studijní program: **N6703 Sociologie**
Studijní obor: **Sociální antropologie**
Název tématu: **Surfování - způsob života?**
Zadávací katedra: **Katedra sociálních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Diplomová práce bude založena na terénním výzkumu, který se uskuteční v severním Španělsku (okolí města San Sebastian), jižní Francii (jihozápadní pobřeží, v okolí měst Labenne a Hossegor) a v České republice v období od února do listopadu 2009. Cílem práce bude zjistit, jak surfování vnímají a prožívají konkrétní informátoři. Co pro členy této skupiny surfování znamená (je to pouze sport nebo i způsob života?) a jaký mají s tím související žebříček hodnot.

V práci budou vysvětleny základní pojmy, geografické vymezení surfařských lokalit a historický kontext surfingu od jeho počátků po současnost. V práci budou zmíněny i ekonomické a mediální souvislosti. Podrobnější nebo rozšiřující podkapitoly týkající se surfařské skupiny budou do práce zahrnuty až na základě výstupů z terénního výzkumu. Metodologie: zúčastněné pozorování, strukturované i polostrukturované rozhovory, metoda sněhové koule, analýza pramenů, literatury.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

Bauman, Z.: Svoboda, Praha: Argo 2003 Ford N. a Brown D.: Surfing and social theory, Routledge 2006 Gonfaus, A.: Surfers ? Una visión antropológica de la cultura del surf, San Sebastian 2006 Kockel, U. a Nic C., Mairead: Cultural Heritages as Reflexive Traditions, Palgrave Macmillan 2007 www.legendarysurfers.com www.surfopenmag.com Zatím uvedena základní díla. S postupujícím bibliografickým výzkumem budou patřičná díla doplňována.

Vedoucí diplomové práce: MgA. Tomáš Petráň
Katedra sociálních věd

Datum zadání diplomové práce: 30. dubna 2009

Termín odevzdání diplomové práce: 31. března 2010

prof. PhDr. Petr Vorel, CSc.
děkan

L.S.

Mgr. Petr Pabian, Th.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2009

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Hostivici 29.6.2010

Štěpánka Plachá

PODĚKOVÁNÍ

Na tomto místě bych ráda poděkovala všem mým respondentům za jejich ochotu a trpělivost. Paulovi, Míše a Kubovi za jejich pomoc, podporu a společně strávené chvíle. Všem mým blízkým san sebastianským, ale i všem ostatním, kteří mě při psaní této práce podporovali.

Mé poděkování také patří vedoucímu práce doc. MgA. Tomáši Petráňovi, Ph.D. za jeho cenné rady týkající se této práce.

ANOTACE

Práce je zaměřena na životní způsob surfařů v lokalitách severního Španělska a jihozápadní Francie. Zabývá se též rozdělením surfařů do kategorií podle jejich vnitřního dělení. Je zde reflektováno i předávání zkušeností začínajícím surfařům, kolektivní identita a situace v České republice.

KLÍČOVÁ SLOVA

životní způsob; surfování; stratifikace; severní Španělsko; jihozápadní Francie

TITLE

Surfing – a way of life?

ANNOTATION

The work is focused on the way of life of surfers in Northern Spain and Southwestern France. It also deals with the sub-divisions of the surfers in accordance with their ability, experience and standing within the social group. It looks at the experiences of surfing beginners, the collective identity of the surfers as a group and the life of Czech surfers in the Czech Republic.

KEY WORDS

the way of life; surfing; stratification; North Spain; Southwestern France

OBSAH

1 ÚVOD	9
2 METODOLOGIE	10
2.1 TERÉNNÍ VÝZKUM A JEHO LOKALITY	10
2.2 METODY VÝZKUMU	11
2.3 ETICKÉ STANOVISKO	12
3 HISTORIE.....	13
3.1 HAVAJSKÉ POČÁTKY	13
3.2 ZLATÁ LÉTA.....	16
4 PODMÍNKY A NÁSTROJE SURFOVÁNÍ.....	18
4.1 VLNY.....	18
4.2 SPOTY.....	20
4.3 SURFBOARDY	21
4.3.1 Typy surfboardů	22
5 SURFAŘSKÁ MNOŽINA	24
5.1 SOCIÁLNÍ AGREGÁTY.....	24
5.2 KOMUNITY	26
5.3 SOCIÁLNÍ SKUPINY.....	28
5.4 KOLEKTIVNÍ IDENTITA	34
6 ŽIVOTNÍ ZPŮSOB SURFAŘŮ	36
6.1 ŽIVOTNÍ SLOH	36
6.2 ŽIVOTNÍ ZPŮSOB A ŽIVOTNÍ STYL	36
6.3 VOLNÝ, VÁZANÝ A PRACOVNÍ ČAS.....	38
7 ROZDĚLENÍ SURFAŘSKÉ MNOŽINY	40
7.1 PROFESIONÁLOVÉ	41

7.1.1 Profesionální surfaři – závodníci	41
7.1.2 Sponzorovaní free surfaři	44
7.1.3 Výrobci surfboardů.....	45
7.1.4 Profesionální instruktoři surfování	46
7.2 NEPROFESIONÁLOVÉ	49
7.2.1 Hardcore surfaři.....	50
7.2.1.1 Lokální surfaři.....	52
7.2.1.2 Travellers.....	54
7.2.2 Víkendoví surfaři	56
7.2.3 Pseudosurfaři	57
7.3 PROMĚNLIVOST.....	60
7.4 SHRUTÍ ŽIVOTNÍHO ZPŮSOBU SURFAŘŮ	62
8 MÉDIA A BUSINESS	64
9 ŠTAFETA.....	68
10 SITUACE V ČESKÉ REPUBLICE.....	70
11 ZÁVĚR	73
12 SEZNAM LITERATURY.....	76
13 SEZNAM PŘÍLOH.....	81

1 ÚVOD

Předkládaná diplomová práce se věnuje tématu surfování. Cílem práce není přiblížit surfování jako sport, ale jako způsob života surfařů v lokalitách jihozápadního pobřeží Francie a severního Španělska (konkrétně Baskicka). Do této lokality jsem se dostala v rámci programu LLP Erasmus a studia na Universidad del País Vasco – Euskal Herriko Unibertsitatea v San Sebastianu, v jedné z francouzských lokalit jsem měla kontakty z dřívější doby. Surfování je mi blízké, mezi surfaři mám několik kamarádů, ale i členy nejužší rodiny (přes to se zde snažím o co možná nejvyváženější a nestranný pohled). I to byl jeden z důvodů, proč jsem si toto téma zvolila jako téma mé diplomové práce.

Surfování zažívá v posledních letech opětovný rozkvět, který se projevuje zejména v zájmu médií, reklamy či surfového průmyslu, kde jsou zobrazovány surfařské archetypy znázorňující určitý způsob a styl života. Jak tedy vypadá, a jak je prožíván surfařský způsob života?

Práce je rozdělena na devět částí, které v sobě zahrnují metodologii, historii, podmínky a nástroje surfingu, dále kapitolu o sociální stratifikaci surfařů, vymezení pojmů životního způsobu a stylu. V šesté kapitole se podrobněji věnuji rozdělení surfařů podle jejich vnitřního dělení a podle analýzy výstupů z terénního výzkumu. Je zde zmíněn i způsob života jednotlivých surfařských podskupin. Další kapitolu tvoří média a s nimi spojený business, analýza filmů a surfařských fotografií, jako zobrazovacích stereotypů. V předposlední kapitole je rozebíráno předávání zkušeností mladším surfařům a surfařům začátečníkům. Vše zakončuje přehled situace a problematika surfařů v České republice.

Hlavním cílem této práce je zjistit, do jakých skupin se surfaři dělí, a jaký mají způsob a styl života. Základní výzkumné otázky tedy jsou: Je surfování „jen“ sport, nebo i způsob života a jak je prožíván? Lze surfaře rozdělit do nějakých kategorií? Jestliže ano, do jakých? Mají-li surfaři mezi sebou nějaké vnitřní dělení, jaké to je a podle čeho se odvozuje? Existuje společná kolektivní

identita surfaře? Jak jsou začínající surfaři seznamováni se surfováním? A jakou pozici zaujímá surfování v rámci České republiky?

2 METODOLOGIE

2.1 TERÉNNÍ VÝZKUM A JEHO LOKALITY

Tato diplomová práce vychází z terénního výzkumu, který jsem provedla v období od února 2009 do listopadu 2009 v několika lokalitách.

Stěžejní část terénního výzkumu proběhla od února 2009 do července 2009 na severu Španělska ve městě San Sebastian (baskicky Donostia), které je hlavním městem baskické provincie Gipúzkoa. V San Sebastianu jsem v rámci LLP Erasmus studovala sociální antropologii na Universidad del País Vasco – Euskal Herriko Unibertsitatea. Hlavní surfařskou pláží v San Sebastianu je městská pláž Zurriola, která byla na konci 70. let 20. století upravena zásahem člověka do nynější podoby jedné z přírodních dominant města.

Další významnou lokalitou, kde terénní výzkum proběhl, byla obec Labenne a její okolí (zejména obce Hossegor, Capbreton a Seignosse). Labenne leží v Aquitanii v jihozápadní Francii při pobřeží Atlantského oceánu, resp. Biskajského zálivu. Tento záliv tvoří i jakési pojítko mezi lokalitami mého terénního výzkumu. Na jeho španělském pobřeží se kromě San Sebastianu nachází i města Mundaka, Zarautz, Zumaia, Hondarribia a jejich pláže a na francouzském pobřeží, kromě již výše zmíněných lokalit, také město a pláž Hendaye, které byly rovněž lokalitami mého výzkumu. Konečná fáze výzkumu probíhala i v České republice.

S ohledem na výše zmíněné lokality jsem při svém terénním výzkumu (a následně i při analýze primární i sekundární literatury) používala anglický, španělský a český jazyk. I přes to, že nejsem ani v jednom z těchto jazyků

začátečník, docházelo občas k drobným nedorozuměním s mými respondenty. Tato nedorozumění, která se však vždy brzy objasnila a vysvětlila, byla způsobena tím, že ani já, ani někteří z mých respondentů nebyli rodilými mluvčími daného jazyka. Ve výsledku tedy nedošlo ke zkreslení sebraných dat a informací.

2.2 METODY VÝZKUMU

Během terénního výzkumu jsem použila kvalitativní výzkumné metody. Jednou z významných výzkumných metod v kvalitativním výzkumu, kterou jsem použila i já, je zúčastněné pozorování.

Tento termín může být zavádějící, protože nejde o „pouhé“ pozorování. Patří sem také interview se zkoumanými osobami a s informátory, analýza osobních dokumentů a participace a sebereflexe výzkumníka. Zúčastněné pozorování zahrnuje všechny techniky sběru kvalitativních informací, pokud jsou ovšem aplikovány v kontextu participace. (Disman 2000: 308).

Během zúčastněného pozorování participuje výzkumník na aktivitách zkoumané skupiny. Pozorovatel je v osobním vztahu s pozorovanými, sbírá data, zatímco se účastní přirozeně se vyvíjejících životních situací. To vede k těsnějšímu přiblížení k předmětu a k možnosti odhalit vnitřní perspektivy účastníků (Hendl 2005: 193).

V rámci zúčastněného pozorování byly použity polostrukturované i nestandardizované rozhovory a to s ohledem na situace, ve kterých rozhovory probíhaly (místo rozhovoru, rozpoložení respondentů, časové omezení, interakce okolí apod.). Výstupy ze zúčastněného pozorování byly zaznamenávány pomocí diktafonu či poznámkového bloku. Významným pomocníkem mi byl i terénní deník.

V práci je použita induktivní metoda, která začíná pozorováním, ve kterém pátráme po pravidelnostech, vzorcích, které snad existují v objektivní realitě. Objevené pravidelnosti popíšeme ve formě předběžných závěrů. Ty pak

dále ověřujeme (Disman 2000: 76). Další nedílnou součástí metodologie této diplomové práce je i analýza primární a sekundární literatury a filmů.

Abych lépe porozuměla „své“ skupině respondentů, absolvovala jsem v rámci studia na Universidad del País Vasco – Euskal Herriko Unibertsitatea i měsíční kurz surfování. Také jsem částečně participovala na dvou surf campech v oblasti Labenne a Hossegoru.

Stanovila jsem si i pět hlavních výzkumných otázek, které jsem v průběhu výzkumu analyzovala a ověřovala:

- 1) Je surfování „jen“ sport, nebo i způsob života a jak je prožíván?
- 2) Lze surfaře rozdělit do nějakých kategorií? Jestliže ano, do jakých?
- 3) Mají-li surfaři mezi sebou nějaké vnitřní dělení, jaké to je a podle čeho se odvozuje?
- 4) Existuje společná kolektivní identita surfaře?
- 5) Jak jsou začínající surfaři seznamováni se surfováním?
- 6) Jakou pozici zaujímá surfování v rámci České republiky?

2.3 ETICKÉ STANOVISKO

Všichni moji respondenti byli seznámeni s cílem a okolnostmi výzkumu a nebyly jim z mé strany zatajeny žádné skutečnosti týkající se tohoto výzkumu a této práce. Některá témata či otázky v rozhovorech působily na respondenty odlišnými způsoby a někdy i zasahovaly do jejich soukromí a svědomí. Z tohoto důvodu ponechám své respondenty v částečné anonymitě.

3 HISTORIE

3.1 HAVAJSKÉ POČÁTKY

Původ a místo vzniku surfování jsou zahaleny tajemstvím a krátkou pamětí lidstva. Nikdo neví kde přesně a kdo byl prvním průkopníkem a odvážlivcem, který se pustil do vln oceánu. Jisté je jen to, že měl respekt k přírodě a rozuměl chování moře.

Někteří antropologové se domnívají, že původ a vývoj surfování ovlivnila jako první polynéská kultura. Kolem roku 2000 př.n.l. začala migrace lidí z Asie směrem do východního Pacifiku, do míst dnes známých jako Polynésie¹. První Polynésané osídlili Havajské ostrovy kolem roku 400 n.l. Tito první obyvatelé si s sebou pochopitelně přinesli své zvyky i své surfy (Marcus:2008).

Ale proč právě Havajské ostrovy? Můžeme se opět jen domnívat co tak důležitého a nepostradatelného ohromilo první obyvatele ostrovů. Zdali to byla mystika ostrova ukrytá ve vyvřelé lávě či schovaná v hlubokém pralese plném zvířat a ovoce. Možná to byla pouhá kvantita a kvalita vln na Havajských ostrovech, které jsou situovány v přesném středu největší vodní plochy na Zemi a jsou tak vystaveny vlnám ze všech možných směrů. Není tedy pochyb, že ostrovy byly stvořeny pro surfování! (Kampion 2003: 33-34). *He e ʻnalu* je polynéské označení pro surfování, v překladu znamená klouzání a unášení se na vlně (Babič 2008:18).

Společnost původních obyvatel Havajských ostrovů byla silně stratifikována a rozdělena na vládnoucí a prostou třídu. Avšak všichni lidé se řídili systémem tabu (*kapu*), které regulovaly téměř vše: od místa na jídlo přes pěstování jídla, předpověď počasí, po stavbu kánoí, domů nebo surfboardů.

¹ Polynésie je subregionem Oceánie a je tvořena více než 1000 ostrovů v Tichém oceánu. Tento termín označuje všechny ostrovy v trojúhelníkové oblasti Tichého oceánu. Vrchol trojúhelníku tvoří Hawaii, levý dolní vrchol Nový Zéland a pravý dolní vrchol Velikonoční ostrov. <http://cs.wikipedia.org/wiki/Polyn%C3%A9sie>

Tato tabu zasahovala i do surfování. Byly zde útesy a pláže, na kterých surfovali jen náčelníci (*ali'i*) a útesy a pláže, na kterých mohli surfovat ti „ostatní“. Největší tabu v původní havajské společnosti bylo, když náčelníkovu vlnu sjel a tím i „ukradl“ někdo z prosté třídy (Marcus:2008).

Až do příchodu „bílého muže“ neznali původní obyvatelé Havajských ostrovů písmo a svoje vzpomínky, historii či rodové struktury uchovávali skrze orální tradice (písně, chorály, bajky apod.). Do dnešních dob se zachovaly legendy o milostných zápasech na prknech v rozbouřeném oceánu, kde riskovali svůj život nejen „obyčejní“ lidé, ale i jejich náčelníci (Marcus:2008).

Jedním ze zlomů v historii surfování byl rok 1778. V tomto roce přistává u pobřeží Havajských ostrovů kapitán James Cook se svojí posádkou a s loděmi Discovery a Resolution v rámci plavby, která měla objevit severozápadní cestu mezi Atlantským a Tichým oceánem (Babič 2008: 18). Členové Cookovy posádky byli tak prvními Evropany, kteří se setkali se surfováním. Cookův poručík a velitel lodi Discovery James King si zaznamenal v roce 1779 do svého deníku dvě stránky popisu o surfování, ježdění na vlnách, tak, jak to praktikovali původní obyvatelé Havajských ostrovů na Kealakekua Bay. Jeho záznam² se tak stal vůbec prvním popisem havajského surfování Evropanem (Marcus:2008).

Příchod Evropanů s sebou přinesl i některé druhy překvapení: kov, střelné zbraně, kanóny, uniformy, pohlavní nemoci, alkohol a nové náboženství. Džin byl vypuštěn z láhve a Ostrovy zažívaly století kulturní desintegrace (Kampion 2003: 36). Z celkového počtu 400 000 původních obyvatel Havajských ostrovů přežilo do roku 1890 díky evropským virům a bakteriím jen 40 000 (Kampion 2003: 36). Pomalu se tak rozpadaly i hodnoty původních obyvatel Havajských ostrovů. S příchodem křesťanských misionářů začala platit i nová pravidla, původní obyvatelé byli nuceni konvertovat ze svého polyteistického náboženství ke křesťanství a kalvinistické restriktce silně omezily

² Záznam Jamese Kinga viz Marcus: Polynesia with love – <http://www.surfingforlife.com/history.html>

i samotné surfování. Pro surfování znamenala likvidace tradičního náboženství také konec posvátných aspektů surfování. (Marcus:2008).

Kombinací křesťanské převýchovy, zvyšující se evropské dezorganizace, nesmyslného pracovního trhu a klesajícího počtu původních obyvatel Havajských ostrovů se surfový sport stal vzácnou kuriozitou. Kdyby nebylo pár malých enkláv a osamocených individuálních jezdců, surfování mohlo vymizet na začátku 19.století (Kampion 2003: 36).

V roce 1866 navštívil Havajské ostrovy jako novinář *Sacramento Daily Union*, Mark Twain. V roce 1872 vydává knihu *Roughing It*, kde popisuje své zážitky z prvního setkání se surfováním³ a představuje jej tak široké veřejnosti.

Druhým ze zlomovým okamžikem surfování se stává konec 19. a začátek 20. století, kdy na Havajské ostrovy přijíždí Alexander Hume Ford⁴, světoběžník a známý novinář. Ford, fascinován surfováním, zasvěcuje do něj ihned po příjezdu v roce 1907 i svého slavného kolegu a spisovatele Jacka Londona. London své zážitky popisuje ve stati *A Royal Sport: Surfing in Waikiki*⁵ vydané v říjnu 1907 v *Lady's Home Companion* a v roce 1911 i v *The Cruise of the Snark* (Marcus:2008).

Oba muži se seznamují i s Georgem Freethem⁶, místním mladým a talentovaným surfařem. Jejich společná láska k surfování a kombinace jejich talentů vdechla život do skomírajícího, krásného sportu – do sportu králů (Marcus:2008).

³ Více viz Marcus:Polynesia with love - <http://www.surfingforlife.com/history.html>

⁴ Alexander Hume Ford (1868-1945) je známý i jako člověk, jenž podporoval Georga Freetha, Duka Kahanamoku a celé Havajské ostrovy, ale také jako člověk, který více než kdo jiný v té době pomohl přežít havajskému surfingu a rozšířit jej do celého světa. <http://legendarysurfers.com/blog/2009/05/alexander-hume-ford.html>

⁵ Více viz Marcus:Polynesia with love - <http://www.surfingforlife.com/history.html>; a Kampion 2003: 37

⁶ V roce 1907 byl George Freeth pozván do jižní Kalifornie v USA, aby zde předvedl svoji „jízdu na vlnách“. Získal tak titul Prvního muže, který surfoval v Kalifornii. Tento titul však není úplně přesný. Prvními surfaři v Kalifornii byli již v roce 1885 tři havajští princové, při své návštěvě Santa Cruz. George Freeth byl však prvním surfařem, který se tím proslavil.

Marcus:Polynesia with love - <http://www.surfingforlife.com/history.html>

Ford, povzbuzen Londonovým zápalom a vášní pro nový sport, zakládá surfový klub Outrigger Canoe and Surfboard Club (Kampion 2003:37), aby zajistil přežití surfování a zviditelnil Waikiki⁷ a Havajské ostrovy jako „*jediné ostrovy na světě, kde muži i chlapci jezdí vzpřímeně na hřebenech vln*“ (Kampion 2003:37). První surfový klub byl však založen domorodými obyvateli Havajských ostrovů v roce 1905 a nesl jméno *Hui Nalu* (surfový klub) (Marcus:2008).

Jedním ze zakladatelů *Hui Nalu* byl i Duke Kahanamoku⁸, havajský rodák a vynikající sportovec. Při své cestě na letní Olympijské hry ve švédském Stockholmu v roce 1912 (kde získal zlatou olympijskou medaili v plavání na 100 metrů volným stylem), se zastavil i v Santa Monice v americké Kalifornii a předvedl zde něco ze svého surfařského umění. To vyvolalo větší ohlas, než sklídl před ním George Freeth a Kahanamoku se stal slavným. Začal objíždět exhibice ve Spojených státech amerických i v Evropě, začal být obsazován i do hollywoodských filmů. V roce 1915 byl plaveckou asociací Nového Jižního Walesu⁹ pozván na exhibici do Sydney. Australané měli v té době jen malé povědomí o surfování. To však změnila Kahanamokova exhibice a Austrálie tak byla uvedena na scénu světového surfu (Marcus:2008).

3.2 ZLATÁ LÉTA

Padesátá, ale zejména na ně navazující šedesátá léta 20. století, se stala symbolem uvolnění atmosféry v západní společnosti. Tato doba (rozuměj 50´ a 60´ léta 20. století) ovlivnila i rozvoj surfování ve světě. Tomu napomohl nejen

⁷ Pláž Waikiki leží v blízkosti města Honolulu na ostrově O´ahu, který je součástí havajských ostrovů.

⁸ Více o Duku Kahanamoku viz např. Kampion 2003, Marcus:Polynesia with love - <http://www.surfingforlife.com/history.html>;
http://www.dukekahanamoku.com/Duke_Kahanamoku/Aloha.html,
http://en.wikipedia.org/wiki/Duke_Kahanamoku,
<http://www.hawaiianswimboat.com/duke.html>, etc.

⁹ Nový Jižní Wales leží v jihozápadním cípu Austrálie

rozvoj moderních technologií (filmové kamery a fotoaparáty, které mohly zaznamenávat surfaře přímo z vody, nové typy surfboardů a materiálů a surfového vybavení), větší možnosti cestování (např. exodus velkého počtu surfařů z kontinentálních USA na Havajské ostrovy, možnosti objevování nových spotů), ale i rozvoj průmyslu a služeb. V této době začalo surfování ovlivňovat velké množství (zejména mladých) lidí. Postupem času se na tyto „nové“ surfaře začíná zaměřovat nejen reklamní a obchodní trh, ale i filmový a hudební průmysl.

Po roce 1956 navštěvuje Peter Viertel, producent hollywoodských filmů, evropský kontinent – konkrétně jihozápadní Francii a Baskicko. V přímořském lázeňském městečku Biarritz objevuje fantastické podmínky pro surfování. Od roku 1957 vzniká ve Francii díky tomuto Američanovi, poprvé na evropském kontinentu surfová móda. Stejně jako před tím na Havajských ostrovech, v USA a Austrálii. Roku 1959 byl v Evropě založen první surfový klub a to právě v Biarritz. Klub byl pojmenován po legendární havajské pláži - Waikiki Surf Club. V tomto období dochází nejenom v USA a v Austrálii, ale i ve Francii ke vzniku federací, asociací a k dalšímu organizovanému vývoji surfování jako sportu (Babič 2008: 22).

Sponzoři poprvé investují do tohoto sportu a roku 1962 se uskutečňují první mezinárodní surfové závody na Makaha na Havajských ostrovech. První mistrovství světa bylo zorganizováno v Austrálii v roce 1964 (Babič 2008: 22).

V roce 1976 je založena *International Surfing Association* (ISA) a také *Europe Surfing Federation* (ESF), které pořádají amatérské surfové závody. Ve stejné době vzniká *Association of Surfing professionals* (ASP) a také *ASP-Europe*, pod jejichž vedením se konají profesionální surfové závody pro *World Championship Tour* (WCT) a *World Qualifying Series* (WQS) (Babič 2008: 24).

Myslím, že zde není nyní na místě vyjmenovat představitele surfování či „surfového průmyslu“ (např. známí surfovní fotografové a filmaři), ač se mnozí

z nich stali legendami svého místa a času. Aby byl tento výčet kompletní a obsáhlý, vydal by jistě sám na celou diplomovou práci.

Nemohu však zde nezmínit alespoň některé, protože čtenář zasvěcený v surfovém prostředí by mi to jistě neodpustil. Tak například kalifornčan Johnny Kelly, Fred Van Dyke, Peter Cole, Greg Noll, Nat Young, Anona Napoleon, Gerry Lopez, Eddie Aikau, Tom Curren, Margo Godfrey, Derek Ho, Kelly Slater, Lisa Andersen či Andy Irons.

Historii surfování píše však (či zejména?) neznámí surfaři, kteří jsou rozseti na nejrůznějších spotech po celém světě a každou minutu sjíždějí tu „svoji“ vlnu jen pro svůj pocit a prožitek a ne proto, aby se stali slavnými a zapsali se do „učebnic“ světového surfování.

4 PODMÍNKY A NÁSTROJE SURFOVÁNÍ

4.1 VLNY

Dovolím si zde tvrdit, že člověk je odedávna fascinován mořem (resp. oceánem), jeho ladným pohybem, neuvěřitelnou silou či jedinečnou atmosférou. Čtenář, který měl možnost setkat se s tímto fenoménem na „vlastní kůži“ jistě ví, o čem mluvím. O osobním spojení s přírodou, která nás obklopuje.

Voda má pro Zemi životně důležitý význam. Světový oceán, který nás všechny obklopuje, zaujímá 71% z celkové plochy planety. Na hladině i uvnitř této vodní masy se tvoří vlny. Vlny, bez kterých by surfování nemohlo existovat.

Pro každého surfaře je dobrá znalost vln a chování oceánu (resp. moře) životně důležitou podmínkou. Než se surfař pustí do vln, musí znát či vyzorovat jejich intenzitu, pohyb, směr, sílu mořských proudů i charakter mořského dna. Musí umět porozumět a chápat tuto přírodní entitu. I zde platí pořekadlo hodný sluha, ale zlý pán.

„Spektrum vln je představováno od kapilárních vln, v periodách menších než sekunda, po planetární vlny s periodicitou několika let a délkou vlny několik stovek kilometrů. (...) Povrchové vlny (vlny na úrovni hladin moří) mají nejrůznější interval délky vln a periodicitu. Gravitační vlny s velkou periodicitou vznikají jako odezva meteorologických vlivů a jako důsledek zemětřesení a slapových jevů¹⁰. (...) V pobřežní zóně se vytvářejí krajové vlny, které jsou známé jako mořské protiproudy, které ohrožují plavce a surfery, neznalé místních poměrů. (...) Vlna, která přichází z moře ke břehu, se láme podle toho, v jakém úhlu ke břehu přichází. Odráží se zpět a podél břehu. Pro každý typ vlny, přicházející ke břehu se zvedajícím se dnem, existuje kritická čára krajové vlny, za kterou zpětná vlna ztrácí sílu a je udušena.“ (Babič 2008: 42-43)

Oceánské vlny a vlny vyvolávané v laboratořích sdílejí stejné základní znaky¹¹: hřbet (nejvyšší bod vlny), sedlo (nejnižší bod vlny), výška vlny (vertikální vzdálenost od sedla vlny k jejímu hřbetu), vlnová šířka (horizontální vzdálenost mezi dvěma hřbety) a perioda vlny (čas, který trvá hřbetu vlny urazit vlnovou šířku) (Kampion 1989: 38).

„Vlnění (tzv. povrchových vln – pozn.autorky) je způsobováno pohybem větru, jehož energie uvádí do pohybu nejsvrchnější partii vodního sloupce. (...) Vlnění (...) si můžeme zjednodušeně představit jako krouživý pohyb částic, z nichž je voda složena. Vedle sebe se pohybující (...) částice se vůči sobě vzájemně pohybují s určitým fázovým posunem. Jelikož je každá částice v jiném místě své kruhové dráhy, vytváří jejich pohyb vlnu o určité vlnové délce a amplitudě.“

¹⁰ „Slapové účinky Měsíce a Slunce způsobují kolísání hladiny oceánu a přesun vodních mas v závislosti na jejich postavení vůči Zemi. Projevují se zejména na plochých otevřených pobřežích dvakrát za den posunem pobřežní linie směrem do oceánu (odliv) a dvakrát směrem do pevniny (příliv)“ (Kachlík 2003: 245).

¹¹ Viz obr.č.5 v příloze

Hřbet i deprese¹² vlny se neustále posunují ve směru pohybu větru a krouživého pohybu částic. Výška a vlnová délka vlny jsou závislé na rychlosti proudění větru.(...) Dosáhnou-li vlny hnané proti pobřeží dna v hloubce rovnající se asi polovině jejich vlnové délky, začínají se vlny pod vlivem zpomalování krouživého pohybu částic třením o dno zestrnovat a naklánět se. Zároveň se zkracuje jejich vlnová délka. Dochází k tzv. lámání vln. Po odrazu vln od pobřeží se část vody opět vrací zpět do moře. Tento pohyb mořské hladiny nazýváme příboj" (Kachlík 2003: 242).

Právě příbojové vlny jsou pro surfování nejvhodnější. Surfovat se však i dá na otevřeném moři, na oceánu. Tuto možnost nabízí např. Cortez Bank (a jeho spot Bishop Rock). Cortez Bank se nachází v Tichém oceánu, asi 150 km západně od San Diega v USA. Na dně oceánu se nacházejí skály. Díky tomuto reliéfu se na hladině tvoří vlny, které mohou dosáhnout výšky až 20 metrů. V roce 2001 vytvořil Mike Parsons světový rekord v nejvyšší sjeté vlně v historii právě na tomto spotu. Vlna měřila 66 stop, tedy přes 20 metrů¹³.

Tvorbu vln ovlivňují i tlakové níže, které se nad oceány vytvářejí, ale i vznikající bouře. Tvorbu vln ovlivňuje i směr a síla větru, který nad pobřežím vane. Vítr, který vane směrem z pevniny nad oceán se nazývá offshore a pomáhá tak vytvářet a tvarovat vlny, které jsou vhodné pro surfování. Vítr vanoucí z moře na pevninu, tzv. onshore není dobrý pro tvarování vln, které tak rozfoukává a není tak možné na nich (dobře) surfovat.

4.2 SPOTY

Spot je místo, kde se tvoří a láme vlna. Na jedné pláži či v jedné lokalitě může být i několik spotů. Spot může fungovat nepřetržitě nebo jen část roku či

¹² Výraz „deprese vlny“ odpovídá v práci uvedenému pojmu „sedlo vlny“ – viz výše.

¹³ Malloy 2009

jen část dne, a to v závislosti na velikosti swelu¹⁴ a slapových jevech (jen odliv nebo jen příliv).

Existují tři druhy spotů: reef break, point break¹⁵ a beach break. Reef break je místo, kde se vlny lámou o korálové nebo skalnaté dno. Tyto vlny jsou nejsilnější, téměř dokonalé, ale také velmi nebezpečné. Vlny na point breaku se lámou o nějaký výběžek pobřeží, o zátoku nebo o skalní výčnělek. Beach break je místo, kde se vlny lámou o písčité mořské dno.

4.3 SURFBOARDY

Jak bylo řečeno již výše, jedněmi z prvních surfařů byli původní obyvatelé Havajských ostrovů. Ti jezdili na surfboardech vyrobených ze dřeva¹⁶ stromů Wili Wili, Ula a Koa, které rostly na ostrovech. Havajští náčelníci jezdili na surfboardech, které se nazývaly „Olo“ a ostatní obyvatelé na „Alaia“. Předobrazy moderních surfboardů měřily od 10 do 16 stop¹⁷, v závislosti na sociálním postavení jezdce¹⁸.

V roce 1926 přichází Tom Blake s novým typem surfboardu, který je vyroben ze sekvojového dřeva a je dlouhý 15 stop¹⁹. Tento surfboard se stal populárním a roku 1930 se tak stává prvním masově vyráběným surfem²⁰.

Dřevěné surfboardy mnoha tvarů se masově vyráběly až do období kolem II. světové války. V této době dochází i k objevům nových materiálů, zejména skelných vláken a polyesterové pryskyřice. Poprvé je tak vyrobeno surfové prkno z jiného materiálu než ze dřeva – totiž z polyuretanu (Babič 2008: 21).

¹⁴ Swell je soubor dlouhovlnných povrchových vln, které jsou stabilnější ve směru a frekvenci než vlny tvořené větrem. Swell je tvořen na základě bouří probíhajících nad oceánem.

¹⁵ Viz obr.č.6 v příloze

¹⁶ Viz obr.č.12 v příloze

¹⁷ 1 stopa (angl. foot) = 30,48 cm , 1 palec (angl.inch) = 2,54 cm (Babič 2008 :56)

¹⁸ Náčelníci jezdili na surfboardech velikosti 14-16 stop a ostatní na surfboardech 10 - 12 stopých. http://www.clubofthewaves.com/culture_surfboard.php

¹⁹ 15 stop= 457,2 cm

²⁰ http://www.clubofthewaves.com/culture_surfboard.php

Roku 1966 došlo k „revoluci“ mezi surfboardy. Byl vytvořen nový typ surfboardu, tzv. shortboard, který tak částečně vystřídal své předchůdce, tzv. longboardy²¹. V 70. letech 20. století dochází i další k významné změně – ke spodní straně surfboardu lze přidělat i ploutvičky (tzv. *fins*). V dnešní době se nejčastěji používají ploutvičky tři, slouží tak k lepšímu manévrování surfu na vlně. Aby jezdec při pádu z vlny neztratil prkno, připevňuje si jej ke kotníku pomocí speciálního lanka (tzv. *leash*), jehož druhý konec je připevněn k zadní části surfboardu.

V současné době jsou surfboardy vyráběny jak z klasických materiálů (viz výše), z klasicky moderních (balsové dřevo), tak i z moderních materiálů speciálně vyvinutých k výrobě prken – např. surftech, epoxy nebo ultra moderní hydroflex, který lze recyklovat²². Někteří profesionální jezdci využívají i prkna z karbonových vláken, která jsou však pro vysokou pořizovací cenu, křehkost a úzké zaměření (slouží jako závodní speciály závodníků - surfařů) pro běžné surfaře příliš drahá. Součástí surfboardového designu je často i osobitý styl jejich jezdce v podobě nejrůznějších grafických obrazců a barevných kombinací.

4.3.1 Typy surfboardů

- Shortboard²³ – je surfové prkno o délce od 5 stop a 4 palců do 6 stop a 4 palců²⁴. Tento typ surfboardu je nejvíce užíván pokročilými a závodními jezdci. Také proto, že je nejvíce ovladatelné, rychlé a lehké. Touto kombinací umožňuje radikální manévry na vlnách, často i triky podobné skateboardovým a snowboardovým a v neposlední řadě i ariely (triky ve vzduchu po odražení se z vlny, většinou provázené chycením prkna různými způsoby nebo otočky).
- Longboard²⁵ - je dlouhé surfové prkno, nejčastěji ve velikostech od 9 do 10 stop²⁶. Longboard je ve vodě stabilnější, je s ním snazší

²¹ Viz níže

²² <http://bufo-boards.com/>

²³ Viz obr.č. 14 v příloze

²⁴ Tj. od 162,5 cm do 193 cm

²⁵ Viz obr.č. 13 v příloze

pádlovat i chytat vlny a je tak vhodný i pro začátečníky. Naopak se s ním nedá manévrovat tolik, jako se shortboardy. Technika jízdy na longboardu je odlišná od jízdy na shortboardu. Předvádějí se na něm jiné triky, např. chůze po prkně za jízdy. Profesionální longboardisté mají svoji speciální sérii světového poháru. Používá se však i ke sjíždění velkých či strmých vln. Tyto surfboardy se nazývají „guny“^{27a} – jsou zeštíhlenou variantou longboardu.

- Mini Malibu²⁸ – tvarem připomíná spíše longboard, ale je vyráběn v délkách od 7 do 8 stop. Rekreační náčiní, snadné na naučení. Používá se většinou na tzv. fun waves – ne příliš velké a rychlé vlny.
- Fishboard²⁹ – toto prkno připomíná tvarem longboard, délkou shortboard. Charakteristický je vlašťovčí ocas na zadní části prkna. Na fishboardu se jezdí převážně beachbreakové vlny, tedy vlny, které se lámou těsně u pobřeží. Prkno využívá kombinaci relativní snadnosti chycení vlny, jako na longboardu, s mrštností a manévrovatelností shortboardu.
- Bodyboard³⁰ – je malé lichoběžníkové prkno z polystyrenu, pěny, dřeva či skelné tkaniny, na kterém se surfuje vleže s pomocí ploutví. Maximální délka bodyboardu je 5 stop³¹.
- Paddleboard³² – tento jedenáctistopý typ surfboardu je využíván především pobřežními hlídkami. Nejvíce se podobá windsurfovému plováku. Pro pohyb na něm se užívá pádlo. V současné době zažívá obrovský boom, tak jako většina retro věcí. Paddleboard je používán i na vlny, které se nelámou.

²⁶ Tj. od 274 cm do 305 cm

²⁷ Viz obr.č.15 v příloze

²⁸ Viz obr.č. 17 v příloze

²⁹ Viz obr.č. 16 v příloze

³⁰ Viz obr.č. 18 v příloze

³¹ Tj. 152,5 cm

³² Viz obr.č. 19 v příloze

5 SURFAŘSKÁ MNOŽINA

Seskupení lidí, kteří surfují nebo se surfováním zabývají, by bylo možné označit jako skupinu³³. Mně však výraz skupina přijde velmi obecný a v tomto případě poněkud zavádějící a ne úplně správný. Budu tedy toto seskupení nazývat ve své práci množinou. Množinou proto, že se skládá z mnoha podmnožin a i ty se dále ještě rozměňují a rozdělují. Stejně tak to je i s množinou surfařskou.

5.1 SOCIÁLNÍ AGREGÁTY

První podmnožinou jsou tzv. sociální agregáty.

„Sociální agregáty se nazývají množiny osob, které spojuje fyzická, prostorová (geografická) blízkost, aniž by se ale systematicky rozvíjely jejich vzájemné kontakty“ (Reichel 2004: 81).

Toto vymezení je poměrně široké a můžeme jej nalézt v mnoha podobách v nejrůznějších společnostech na celém světě. V tomto případě množiny surfařů lze sociální agregáty dále blíže specifikovat a konkretizovat. A to na agregáty náhodné, aktivní (neboli davy) a receptivní (neboli publika). Velmi často se tyto agregáty mohou vzájemně měnit, ovlivňovat či prolínat - např. receptivní a aktivní (jako přeměna publika do davu či naopak) nebo náhodné a receptivní agregáty.

„Náhodný sociální agregát spojuje pouze prostorová blízkost a náhoda, že se v určité chvíli ocitli na určitém místě. (...) Jinak mezi

³³ Keller užívá termín skupina ve spojitosti s člověkem, který má cosi společného s řadou dalších lidí. To ovlivňuje jeho jednání vůči nim a odlišuje ho společně s ostatními od všech lidí ostatních. (Keller 1992:168)

nimi panuje převážně vzájemná indiference³⁴ se zřídka vými, náhodnými a nerozvíjejícími se kontakty" (Reichel 2004: 82).

Jako náhodný sociální agregát lze označit např. všechny lidi, kteří se zrovna v daném momentu nacházejí na pláži, či ve vodě, společně se svými surfy ve stejné lokalitě (na jednom konkrétním spotu). Mohou to být obyvatelé určité (blízké) lokality, či surfovní začátečníci, profesionálové nebo náhodní cestovatelé apod. Vzájemně se neznají a ani o to neprojevují žádnou snahu či potřebu. Je také velmi pravděpodobné, že se tito členové náhodného sociálního agregátu již nikdy společně nesejdou (v čase a prostoru).

V případě nějaké významné události či okolnosti, která dá podnět k vzájemné interakci mezi členy tohoto nahodilého agregátu, se může agregát přeměnit v jiný sociální útvar či agregát. Např. na agregát receptivní, na tzv. publika.

„Jde o osoby, které přijímají určité podněty. (...) a stále zůstávají do značné míry osobnostně diferencováni, neztrácejí svou individualitu (...) a nepozbývají ani svou sociální identitu" (Reichel 2004: 101).

Tyto receptivní agregáty lze dále rozdělit na publika shromážděná a na publika neshromážděná.

Na členy neshromážděných publik „*působí především soubory podnětů a informací, které přijali, sebe navzájem už tolik neovlivňují*“ (Reichel 2004:103). Jde zde především o příjemce a čtenáře masmédií, a to ať v podobě nejrůznějších specializovaných surfových časopisů, publikací či článků, tak i o osoby, které aktivně vyhledávají surfové informace prostřednictvím internetu (např. specializované webové stránky, které se zabývají předpovědí vln, jejich četností, výškou, ale i teplotou vody či rychlostí a směrem větru).

³⁴ Lhostejnost, netečnost, nevšímavost – Akademický slovník cizích slov 2000

Na účastníky shromážděných publik „*působí získávané podněty, zážitky, informace, ale částečně i fyzická přítomnost druhých osob*“ (Reichel 2004:104). Určitá podobnost v podnětech a postojích těchto účastníků vyvolává „*stav jakéhosi společného vyladění, projevující se schopností a připraveností reagovat podobným způsobem*“. (Reichel 2004:104). To se projevuje především u publik, které mohou být shromážděny kolem aktivit jednotlivých surfařů, kteří mohou na vlně „předvádět“ své triky a své umění. Náhodní diváci (ať už na pláži či ve vodě) jsou tak k tomuto aktérovi „připoutáni“ a na jeho jednotlivé výkony reagují adekvátním způsobem (potleskem, pomocí hlasových projevů apod.). Mezi tyto diváky mohou opět patřit členové „bývalého“ nahodilého agregátu, který se může díky vzniklé interakci přeměnit na agregát receptivní.

Příkladem může být tato situace: na surfařské pláži se pohybuje několik desítek lidí, kteří se vzájemně neznají a jediné, co je spojuje je zájem o surfování a místo na pláži či ve vodě. V určitém okamžiku se změní četnost a velikost vln, které ke břehu přicházejí a někteří (méně zkušení) jedinci vymění pobyt ve vodě za jistotu rozpáleného písku. Ti, kteří ve vodě zůstanou (a mají tak např. i více zkušeností se surfováním), přizpůsobí své chování ve vodě i novým podmínkám a začnou předvádět na vlnách některé triky, které hodnotí nově se vytvořené publikum na pláži. V tomto průběhu se tak nahodilý agregát přeměnil na agregát receptivní.

5.2 KOMUNITY

Další surfařskou podmnožinou jsou surfařské komunity. Jde o soubory osob, které:

„... jsou si v určitých ohledech blízké, které mají něco společného, co je sdružuje, případně vede k tomu, aby se vzájemně setkávaly. (...) Vzájemné kontakty již nejsou nahodilé a ojedinelé. (...) V rámci komunit může docházet k určitým stavům názorového

souznění a emocionálního vyladění, na rozdíl od publik je v komunitách prožívání těchto stavů sice možná někdy méně intenzivní, za to však stálejší, trvalejší, stejně jako z těchto zážitků plynoucí pocity spřízněnosti a sociální zařazenosti" (Reichel 2004:113 - 114).

Komunity lze rozdělit na několik podskupin. Nejčastějším klíčem, podle kterého se komunity třídí je jejich důvod vzniku. Mohou to být tedy komunity profesní, zájmové či lokální. Množina surfařů je natolik variabilní, že do ní lze zahrnout i všechny výše zmíněné druhy komunit.

Mezi členy profesní komunity patří *„jedinci téže profese, osoby vykonávající stejná nebo podobná povolání"* (Reichel 2004: 114). To co spojuje členy profesní komunity surfování je tedy nasnadě. Tito příslušníci *„si nejsou navzájem cizí, mnozí se znají „od vidění“, jiní i jménem, případně spolu mohou prožít část pracovního dne"* (Reichel 2004: 115). V případě surfařské profesní komunity se jedná např. jak o profesionální jezdce, kteří se společně se svými týmy setkávají na závodech světového poháru, instruktory, tak i o organizátory závodů. Lze mezi ně zařadit i profesionální surfařské fotografy či kameramany, stejně tak jako redaktory nejrůznějších surfových časopisů a periodik. V některých případech může dojít k prolínání profesní komunity se zájmovou.

V zájmové komunitě jsou interakce jejích členů omezené jen na příležitostná setkávání (Reichel 2004: 116). V případě surfařů lze tato příležitostná setkávání vymezit v rámci volného času jednotlivých příslušníků³⁵.

Znakem člena lokální komunity je to, že žije společně s ostatními členy v určitém prostoru ať už trvale či dočasně (Reichel 2004: 119). Tyto lokální komunity vznikají zejména okolo vybraných spotů, které nabízejí vynikající podmínky pro surfování.

Dočasně utvořená lokální komunita může představovat např. surfaře, kteří za surfování cestují – tzv. travellers. Tito travellers³⁶ žijí po určitou dobu

³⁵ O problematice volného času viz níže

na jednom místě (v jedné lokalitě), kterým může být třeba zajímavý spot s dobrými vlnami, na kterých tito členové jezdí.

Trvale utvořená lokální komunita může mít nejrůznější podoby, ať už se jedná o komunitu surfařů tvořenou z původních obyvatel Havajských ostrovů nebo o městskou lokální komunitu v San Sebastianu, kterou jsem měla možnost poznat v rámci svého terénního výzkumu. To, co je spojuje, je trvalé soužití na jednom místě, v jedné lokalitě, v blízkosti spotu.

Mezi členy dočasné a trvalé lokální komunity mohou vznikat spory. Může zde jít o tzv. lokalismus (více viz níže.)

5.3 SOCIÁLNÍ SKUPINY

Vedle sociálních agregátů a komunit můžeme v surfařské množině najít i sociální skupiny. Za jeden z hlavních znaků sociální skupiny, který sociální skupinu vymezuje vzhledem k ostatním sociálním seskupením, patří *„opakovaná, systematická, stabilizovaná interakce mezi určitou množinou jedinců, jež z nich právě činí členy skupiny“* (Reichel 2004: 124). Sociální skupinu vymezuje deset hlavních bodů. Těmito body (dle Petruska 1992: 58 - 61) jsou:

- a) Interakce – členové, kteří tvoří skupinu, jsou ve vzájemné interakci a vzájemně na sebe působí. Tato interakce může být buďto přímá (bezprostřední) nebo nepřímá (zprostředkovaná).
- b) Komunikace – interakce mezi členy skupiny jsou i přenosem informací a formou sociální komunikace. Opakované interakce vytvářejí určitá ustálená komunikační spojení. Některé podoby komunikace mohou být srozumitelné jen a pouze členům dané skupiny a mohou sloužit jako výrazný způsob odlišování se od ostatních skupin (Reichel 2004:125).

³⁶ O travellerech viz níže

- c) Společná činnost – integrující a vzájemně komunikující členové skupiny vytvářejí nějakou společnou činnost/aktivitu. To může být příčinou vzniku skupiny. Výkon společných činností stabilizuje skupinu.
- d) Sociální vztah – stabilní, pravidelná a opakující se interakce, komunikace a společně vykonávané činnosti vedou ke vzniku sociálních vztahů mezi jednotlivými členy skupiny.
- e) Společný cíl – společná činnost skupiny je motivována společným cílem, který v některých případech může definovat skupinu.
- f) Struktura – v každé skupině vzniká diferenciací pozic a rolí a to do vertikální nebo horizontální struktury. Vertikální struktura představuje diferenciaci autority, nadřízenosti a podřízenosti. Horizontální představuje pak základní dělbu práce v rámci skupiny. V každé skupině vznikne dříve nebo později určité vedení.
- g) Hodnoty a normy skupiny – stabilizované a dlouhodobé soužití členů skupiny (interakce, společná činnost a cíl, sociální vztahy aj.) vede ke vzniku pravidel soužití – ke vzniku tzv. skupinových norem, které regulují chování členů. Normy a hodnoty členů skupiny do jisté míry korespondují s hodnotami a normami, které jsou platné v širokém okolí dané skupiny.
- h) Sankce – neboli prostředky, kterými se kontroluje dodržování společenských norem. Díky sankcím je také možné omezit či znemožnit chování, které je v rozporu s normami skupiny.
- i) Vědomá příslušnost ke skupině – skupina si po určitém čase vytvoří vědomí skupinové příslušnosti (označované jako „vědomí my“). V rozdílných skupinách může být toto „vědomí my“ rozdílně vyvinuté.
- j) Skupinová odlišnost – „vědomí my“ je logicky doplněno „vědomím oni“. Z vědomí „my“ a „oni“ se vyvíjejí představy skupiny o sobě samé a o skupinách ostatních.

Do množiny surfařů patří mnoho sociálních skupin, které jsou roztroušeny po celém světě. Při svém terénním výzkumu jsem poznala jednu skupinu, která se zformovala v lokalitě obce Labenne, při jihozápadním pobřeží Francie.

Interakce v rámci této skupiny probíhá v závislosti na četnosti setkávání jejích členů. Pohybuje se od každodenního styku, přes frekvenci týdenní a u některých členů se prodlužuje i na měsíční setkání.

Komunikace skupinových příslušníků je závislá na četnosti a pravidelnosti jejich vzájemné interakce. Tato komunikace může být buďto osobní (tváří v tvář) a to např. na pláži, ve vodě, v domě či na zahradě jednoho ze členů skupiny, ale také i v supermarketu, u benzínové pumpy, v kavárně apod. Předmětem komunikace je velmi často téma surfování a to v několika podobách – kvalita a četnost vln, vlivy, které na vlny působí (vítr, slapové jevy), ale také kdo má jaké prkno, a kde se dá daný den dobře jezdit.

Tato komunikace se tak přelévá i do společné činnosti, která je v tomto případě nasnadě – je jím, pochopitelně, surfování. Surfování (a činnosti s ním spojené – fotografování a natáčení jezdců, prodej potřebného vybavení, ale i mediální sféra), jako společná činnost, je v tomto případě tím hlavním faktorem, který konkrétní skupinu spojuje. Velmi často je zde patrný jev, kdy reportér surfového časopisu je zároveň aktivním surfařem apod. Společná činnost skupiny je také jejím společným cílem.

Struktura skupiny, kterou jsem měla možnost zkoumat a pozorovat není tak výrazná, jak tomu bývá u jiných sociálních skupin (pracovní týmy nebo rodiny). Je zde více patrné vertikální členění než členění horizontální. Vertikální členění a s ním spojená diference autority a podřízenosti se u této skupiny vyznačuje jako přirozený respekt k autoritám starších a zkušenějších surfařů, kteří „předávají“ své znalosti mladším členům, ti je respektují a jsou pro ně přirozenou autoritou.

Hodnoty a normy této skupiny jsou stejné nebo podobné normám a hodnotám člověka patřícího do západní společnosti se základy slušnosti a tolerantnosti. Je zde však také kladen důraz na užší vztah k přírodě a k oceánu.

Tento úzký vztah je zároveň i silně prožíván. Je zde kladen i důraz na respektování obecných pravidel surfování – tedy nepředbíhat na vlně; nebrat surfařovi, který je přede mnou, vlnu; dbát na bezpečnost svou i druhých; nekřičet; pozdravit se s ostatními apod.

Sankce jsou udělovány na základě běžných a v kontextu západní společnosti všeobecně přijímaných pravidel a s ohledem na porušování norem a hodnot uvedených výše. Tyto sankce jsou většinou mírné, provází je např. napomenutí, drobná nadávka až po více vyhocené (jako je tomu např. u lokalismu) jako je propíchnutí pneumatik u automobilu nebo zlomení surfového prkna.

K bodům i) a j) viz samostatná podkapitola o kolektivní identitě.

Jihofrancouzská surfařská skupina, která byla předmětem mého šetření, je svoji velikostí malá. Počet členů malých skupin se pohybuje od minimálně tří osob až po 30 až 40 členů. Horní hranice počtu členů zde není pevně dána a přesný počet zde tedy není rozhodující. Malé skupiny se od skupin velkých odlišují charakterem interakce, která je v malých skupinách bezprostřední. Logické je tedy, že interakce ve velkých skupinách je nepřímá a zprostředkovaná a vzhledem k velkému počtu členů zde panuje i určitá anonymita, zapříčiněná méně intenzivní a neosobní komunikací mezi členy skupiny. To ovlivňuje i vzájemné tenké sociální vztahy. Více než prožitek členské vzájemnosti zde převažuje vědomí skupinové příslušnosti. To je zapříčiněno i velkým počtem členů ve skupině, kterých mohou být stovky, tisíce nebo i desetitisíce (Reichel 2004:130 - 131).

Jedním z třídících znaků skupiny je i její formálnost či neformálnost. Formální skupina (nazývaná též organizace) je utvořena s oficiálním ustanovením, založením a registrací v rámci platných legislativních norem a vše je zřetelně definováno (společné cíle, normy, organizační struktura apod.) (Reichel 2004:133). Formální skupinou v rámci surfařské množiny je např.

Mezinárodní surfová asociace *International Surfing Association*³⁷, Asociace profesionálních surfařů *Association of Surfing Professionals*³⁸ nebo regionální baskická surfařská federace *Federación Vasca del Surf*³⁹. Tyto formální skupiny mají ve většině případů podobu velké skupiny s mnoha desítkami či stovkami členů. Opakem jsou malé formální skupiny, kterými jsou mimo jiné menší surfařské kluby, např. klub *Groseko Indarra*⁴⁰, situovaný na pláži Zurriola v San Sebastianu nebo surfařský klub *Bocau* u jihofrancouzského Bayonne (zde je velmi patrný lokalismus – na určitých spotech „smějí“ jezdit jen členové tohoto klubu⁴¹).

Pro neformální skupiny je charakteristický bezprostřední kontakt (daný i menším počtem členů ve skupině) mezi jejími členy, který jde ruku v ruce s emocionálním uspokojením a loajalitou ke své skupině, tak jak je tomu u jihofrancouzské surfařské skupiny.

Mezi další znaky jihofrancouzské surfařské skupiny, které zde lze najít, patří i typ členství. V tomto případě se jedná o členství dobrovolné. Tedy, že se každý jednotlivý člen skupiny může dobrovolně rozhodnout, jestli se stane jejím členem či nikoli.

Během svého výzkumu jsem se setkala i s respondenty⁴², pro které bylo jejich členství v jejich skupině naprosto automatické a samozřejmé. Surfovali se stejnou samozřejmostí a přirozeností, s jakou děti u nás ve svém volném čase jezdí na kole či hrají fotbal. V rámci surfování si tak vymýšleli i nejrůznější dětské hry (např. obdoba u nás známé zejm. míčové hry „na hlupáka“, kdy hráč po každém špatném pokusu „získává“ jedno písmeno z daného (často hanlivého) slova a hra končí v momentě, kdy jeden z hráčů „získá“ všechna písmena. Surfová modifikace této hry je v tom, že při každém špatném sjetí vlny „získává“ hráč jedno z písmen daného slova. Princip a

³⁷ www.isasurf.org

³⁸ www.aspworldtour.com

³⁹ www.eusklasurf.com

⁴⁰ www.grosekoindarra.com/club.html

⁴¹ Respondent Cecil

⁴² Respondenti Tay, John, Iñaki

pravidla jsou však velmi podobná⁴³). V těchto případech je tedy členství v dané skupině kombinací dobrovolného a automatického.

Třetím typem, který je možné vysledovat (ale který se v mnou pozorovaných lokalitách nevyskytuje) je členství vynucené. Všechny typy členství mají samozřejmě vliv na atmosféru ve skupině a na sociální vztahy v rámci ní.

Třídících znaků, podle kterých lze skupiny identifikovat a jednotlivě rozlišovat, je velmi mnoho (namátkou přístupnost skupiny, její trvání, členská příslušnost, zaměření skupiny dle jejích cílů a hodnot, skupiny příbuzenské, přátelské či ty, co uspokojují duchovní či sociální potřeby apod. viz např. Reichel 2004. 140-144). Já se zde proto zaměřím na poslední z třídících znaků skupiny, který považuji vzhledem k charakteristice surfařské množiny/skupiny za důležitý. Tímto znakem je prostorová rozptýlenost skupiny.

Prostorová rozptýlenost skupiny není snadným a jednoznačným kritériem, protože se může měnit v závislosti na charakteru skupiny, na podmínkách, ve kterých skupina existuje, ale i s ohledem na pracovní či rodinné záležitosti člena. První variantou jsou skupiny rozptýlené, které jsou spojené jen na vzdálenost a styky jejích členů jsou proto zprostředkované. Opačným typem jsou skupiny, které jsou shromážděné trvale a jejich interakce je přímá a nezprostředkovaná. Třetím typem jsou skupiny scházející se. Periodicita těchto setkání může být denní, týdenní, měsíční, ale i roční nebo delší (Reichel 2004: 141). To v závislosti na potřebě jednotlivých členů nebo na jejich možném kontaktu (viz rodinné či pracovní vytížení člena).

Charakteristika scházející se skupiny je vhodná i pro jihofrancouzskou surfařskou skupinu. Někteří její členové jsou stálými rezidenty v této lokalitě a jiní sem dojíždí na určitou část roku (jsou však stále členy této skupiny). Její členové se tak scházejí buďto denně (či obden) a prožívají tak společně svoji skupinovou příslušnost, ale po určitém časovém období (které je zde vymezeno sezonou vln) část členů tuto skupinu opouští, aby se opět za pár

⁴³ Respondent Tay

týdnů či měsíců vrátila (tito lidé odjíždějí např. do Austrálie) zpět. Skupina tak může měnit svoji podobu i opakovaně, často od shromáždění po scházející se, která se časem (a okolnostmi) vyvine až po rozptýlenou.

5.4 KOLEKTIVNÍ IDENTITA

Jak bylo řečeno již výše, jedním ze znaků vymezujících sociální skupinu je i vědomá příslušnost ke skupině (tedy vědomí označované jako „my“) a skupinová odlišnost (tedy vědomí „oni“). Toto již klasické vymezení „my vs. oni“ nás zavádí na pole identity. Vzhledem k tomu, že je toto pole velice úrodné, je zapotřebí se k němu postavit a vymezit ho:

„Identita se utváří během sociálních procesů. Jakmile je utvořena, je udržována, obměňována, dokonce i přebudována sociálními vztahy. Sociální procesy, jež se podílejí na formování a udržování identity, jsou dány sociální strukturou. Identity vytvořené vzájemným působením organismu, individuálního vědomí a sociální struktury zpětně danou sociální strukturou ovlivňují, udržují, obměňují a dokonce ji i přebudovávají. (...) Identita je jev, který je výslednicí dialektiky vztahu jedince a společnosti“. (Berger, Luckmann 1999: 170-171)

Identita je tedy výslednicí sociálních procesů v určité skupině lidí (zde v surfařské množině). Vědomí označované jako „my“ vede k identitě kolektivní a je sociální konstrukcí skupiny.

Kolektivní identita je nepochybně složena i z identit etnických či sociálních každého jednotlivého surfaře. Dochází zde tedy k překrývání jednotlivých identit současně, a to jak kolektivních, tak i individuálních a vznikají tak mnohonásobné a vícevrstvé identity. Tyto identity mohou existovat samostatně, ale i doplňovat jedna druhou, nebo mohou být v konfliktu. Kolektivní identita plní také řadu funkcí. Ta nejvýznamnější z nich je integrační

funkce, která vytváří ducha solidarity a podporuje pocit sounáležitosti mezi členy dané skupiny (v tomto případě surfařské množiny). Proces identifikace může být emocionální i racionální. Jedinec se cítí být přitahován komunitními rysy a nebo je naopak sám sobě připisuje. To platí i v rámci surfařské množiny. Je také potřeba přihlídnout k rozdílu, kdy konstrukci kolektivní identity uskutečňuje skupina sama (tzv. insider) a kdy ji provádí někdo jiný (tzv. outsider)(Šindlářová:2002).

S velkou nadsázkou by se dalo říci, že surfařská množina představuje ideální typ západní společnosti, kde nezáleží na etnicitě, původu, jazykovému kódu či víře jednotlivce. Všechny tyto faktory jsou ostatními surfaři tolerovány, a to až do té míry, že se pro ně stávají nepodstatnými a nepřikládají jim žádný význam. To, co je pro surfařskou množinu důležité, je surfování a obecná lidská tolerance doprovázená slušným chováním. V tomto téměř ideálním světě tvoří výjimku někteří lokální surfaři, kteří v zájmu ochrany svého vlastního území, svého spotu, mohou radikalizovat své chování, které může být vyhroceno k násilí na ostáních surfařích či na jejich majetku.

6 ŽIVOTNÍ ZPŮSOB SURFAŘŮ

Tématem této práce je životní způsob surfařů. Pojem životní způsob je velmi rozsáhlý a často bývá definován, jako způsob, kterým lidé žijí. Tato definice je však, dle mého názoru, velmi vágní. V souvislosti s termínem životní způsob existují ještě pojmy životní styl a životní sloh, které bývají s termínem životního způsobu často ztotožňovány (Kubátová 2010:11). Z toho důvodu se nyní zaměřím na jednotlivé definice a vysvětlení těchto pojmů.

6.1 ŽIVOTNÍ SLOH

Pojmem životní sloh se zabýval v českém kontextu Karel Honzík. Dle Honzíka životní sloh:

„je soustavou vzájemně vztažných životních forem, jimiž se projevuje život určité společnosti v určité historické situaci. (...) Jedná se o formy jednání, vztahů, vědomí a věcného prostředí“. (Honzík 1958: 7-10, cit. Kubátová 2007:80)

Životní sloh představuje nejen, co společnost produkuje pro spotřebu, ale také to, jakým způsobem koriguje společnost vzájemné vztahy mezi lidmi, ale i smyslový, citový a estetický vztah k věcem a k jednání (Kubátová 2007: 81). Termín životní sloh se v literatuře příliš nevyskytuje. Častěji užívanými, ale také často více vágními termíny jsou životní způsob a životní styl.

6.2 ŽIVOTNÍ ZPŮSOB A ŽIVOTNÍ STYL

Zde se přidržím rozdělení a bližšímu osvětlení pojmů dle Jany Duffkové a jejích kolegů, protože v užívání těchto termínů panuje značná nejednotnost,

často i chaotičnost a nezřídka jsou tyto termíny zaměňovány. Existují dvě základní rozlišení výše zmíněných pojmů.

V prvním případě je životní způsob chápán především jako sociálně ekonomický rozměr (základní existenční otázky, životní úroveň, práce, spotřeba apod.), který je odlišný od životního stylu a je možno jej chápat zejména jako volný čas, tradice a hodnoty a mezilidské vztahy. V případě druhém, kterého se přidržím ve své práci, je životní způsob zastřešujícím pojmem a životní styl (jako podřízená kategorie životnímu způsobu) je spojován s konkrétním významem. Životní styl je možné dále rozdělit na dvě podkategorie na životní styl jednotlivce a na životní styl skupiny (Duffková, Urban, Dubský 2008: 69).

Životní styl jednotlivce je chápán jako konkrétní životní způsob, který se vyznačuje vnitřní jednotou, tedy, že jednotlivé součásti životního stylu si vzájemně odpovídají a životním stylem se táhne jakási „červená nit“ spojující i zdánlivě se neovlivňující a nesouvisející roviny každodenního života. Životní styl skupiny je určitým modelem stejných či podobných důležitých momentů v životním způsobu členů určité skupiny a jde tedy o společné charakteristické prvky životního způsobu členů konkrétní skupiny (Duffková, Urban, Dubský 2008: 69).

Aspektů, které mohou ovlivňovat nebo přímo ovlivňují životní způsob jednotlivce či celé skupiny, je mnoho. Jedním z hlavních aspektů jsou životní podmínky. Tyto podmínky lze blíže specifikovat na geografické, ekologické a biologické⁴⁴, které jsou svázány s přírodou, a na demografické, politické, ekonomické, kulturní a technologické, které jsou spojeny se sociální existencí člověka (Duffková, Urban, Dubský 2008: 70-77).

Životní styl, jako podkategorie životního způsobu, je souborem důležitých činností, vztahů a praktik, které jsou charakteristické pro konkrétní subjekt v každodennosti. Je zde kladen důraz na činnosti, vztahy a praktiky, které jsou charakteristické, tedy opakované a typické a nikoli náhodné nebo ojedinělé a

⁴⁴ Duffková, Urban a Dubský však zařazují biologické podmínky do druhé, sociálně orientované skupiny. Já sem je zařadila do první, která je determinována přírodou, která podle mého názoru ovlivňuje i biologické životní podmínky.

jsou do jisté míry předpověditelné a jsou součástí každodennosti jednotlivce nebo skupiny. Konkrétním subjektem je zde myšlen jednatel nebo skupina, na kterou se určitý životní styl váže (Duffková, Urban, Dubský 2008: 55).

6.3 VOLNÝ, VÁZANÝ A PRACOVNÍ ČAS

Každý životní styl se odehrává v odlišných časových dimenzích a to jak z hlediska časové fáze života člověka, tak i v čase, který je možný charakterizovat jako volný, vázaný nebo pracovní. Pracovní, vázaný a volný čas zcela naplňuje veškerý čas, který každý jednatel má v rámci své fáze života.

Pracovní čas je vázaný na obsahové i časové vymezení popisem práce a dobou, kdy má být tato práce vykonávána. Nemusí však být pevně vázán na místo výkonu práce. Obsahové, časové i místní vymezení může mít nejrůznější podobu a nemusí být nezbytně přesně vymezeno.

Vázaný čas stojí mezi časem pracovním a volným a tvoří tak jakýsi jejich mezičlánek. Do vázaného času patří dojíždění do zaměstnání (které velmi často ovlivňuje množství volného času), péče o domácnost a osobní péče (spánek, hygiena, stravování, sex apod.) (Duffková, Urban, Dubský 2008: 148-149).

Třetí kategorií je volný čas, který je proměnlivý především v závislosti na výše uvedených dvou časových kategoriích.

„Volný čas je souborem činností, jímž se jedinec může oddávat zcela podle své libosti, buď pro odpočinek nebo zábavu, či pro rozvoj své informovanosti, osobnosti, dobrovolné sociální účasti nebo svobodné tvůrčí činnosti poté, když splnil své povinnosti a závazky v zaměstnání, rodinné a sociální.“ (Geist 1992: 52, dle Dumazediera)

Proporce kategorií časů jsou závislé jednak na chování a jednání konkrétního jedince, tak i na čase historické osy. V minulosti převažoval u člověka čas pracovní (který se často mohl překrývat i s časem vázaným – viz např. ženy v domácnosti ve středověku, či jejich manželé - rolníci a zemědělci) nad časem volným. S érou průmyslové revoluce a zejména dobou, která ji následovala (a to až do současnosti), se volný čas stal kategorií obsáhlejší a často i rovnocennou času pracovnímu (opět s důrazem na chování a hodnoty každého jednotlivce).

Jak bylo řečeno výše, způsob života a životní styl jednotlivce či skupiny je ovlivňován každodenními činnostmi, potřebami, vztahy, hodnotami, zkušenostmi či zvyklostmi v různých časových osách (pracovní a mimopracovní čas, historická linka a vývoj jedince či skupiny v čase). Životní styl je také ovlivněn přírodním prostředím, životním prostředím (místem bydliště, výkonu práce či místem, které je důležité pro trávení volného času), ale i okolím sociálním (rodina, skupina, komunita či společnost). V neposlední řadě ovlivňuje způsob a styl života i způsob trávení volného času (místo, četnost a způsob vykonávaných aktivit a i vliv těchto aktivit na celkový životní styl a hodnoty jedince či skupiny).

7 ROZDĚLENÍ SURFAŘSKÉ MNOŽINY

Na základě analýzy výsledků získaných z terénního výzkumu v lokalitách na jihozápadním pobřeží Francie a na severu Španělska (viz kapitola Terénní výzkum a jeho lokality) jsem došla k závěru, že surfařská množina se rozděluje na několik samostatných podmnožin. Toto rozdělení vychází jak z vnitřního dělení (tyto skupiny byly vyděleny samotnými informátory), tak i z dělení, které jsem získala na základě terénního výzkumu a doplnila jimi tak vnitřní rozdělení surfařské množiny.

Existují zde dvě základní větve dělení. První z nich zahrnuje profesionální surfaře a druhá surfaře neprofesionální.

Mezi profesionální surfaře řadím ty, pro které je surf a surfování zároveň i obživa a dostávají tak za to zapláceno. Jsou to:

- Profesionální surfaři – závodníci
- Sponzorovaní free surfaři
- Výrobci surfboardů
- Profesionální instruktoři surfování

Druhá větev v sobě zahrnuje ostatní, tedy neprofesionální surfaře a dále se ještě dělí na tři další kategorie (které jsou podrobněji popsány v dalším textu):

- Hardcore surfaři (ti se dále ještě dělí na lokální surfaře a na tzv. travellers – více viz dále)
- Víkendoví surfaři
- Pseudosurfaři

7.1 PROFESIONÁLOVÉ

Jak bylo řečeno výše, mezi profesionální surfaře zahrnuji ty, kteří se surfováním a věcmi se surfováním spjatých živí a dostávají tak za to zaplaceno. Těmito profesionály jsou:

- Profesionální surfaři – závodníci (a členové jejich týmů)
- Sponzorovaní free surfaři (kteří se živí pořizováním fotografií do nejrůznějších surfařských magazínů, natáčejí profesionální filmy a videa a opět členové jejich týmů – kameramani, fotografové apod.).
- Výrobci surfboardů (designeři a shapeři⁴⁵)
- Profesionální instruktoři surfování (ve specializovaných surfových školách, kurzech a surfových kempech)

7.1.1 Profesionální surfaři – závodníci

Pro profesionální surfaře – závodníky jsou typické některé vlastnosti a způsob chování, které je přirozeně spjaté s kariérou profesionálního sportovce a příliš se neliší od jiných profesionálních sportovců, např. od tenistů a tenistek či od fotbalistů. Tito závodníci dodržují, zejména kvůli své kondici, zdravý životní styl. Tento styl je u nich spojený zejména se zdravou výživou, dodržováním životosprávy a udržováním fyzické kondice, která je potřebná k jejich výkonu (a zároveň i obživě), který je reprezentuje (i prezentuje). Do jejich každodenního programu patří i tréninky ve vodě nebo na suchu (např. posilovna nebo běh).

Součástí jejich profesionální dráhy je i styk s médii a to v podobě surfových časopisů, knižních vydavatelů, ale i televizních reportáží z jednotlivých závodů. Tito závodníci jsou částečně placeni z reklam, které dělají, další složku jejich příjmů tvoří finanční odměny vyhrané na závodech (viz níže). Jsou tvářemi různých produktů od oblečení, brýlí, bot přes energetické nápoje po

⁴⁵ Doslova ti, kteří dávají prknu/surfboardu tvar

hodinky či elektroniku. Manageři a majitelé společností si tyto závodníky na nejvyšší úrovni předcházejí, protože mít jejich tvář na svém produktu se velmi často rovná pobití konkurence a vyšším tržbám. Business, který je doslova rozpoután kolem těchto hvězd profesionálních závodů se dá přirovnat v některých zemích (např. Austrálii, USA či Kostarice) k hvězdám fotbalových velkoklubů v Evropě.

Tito závodníci v dřívě většině začínají se surfováním v raném věku pěti či šesti let a to většinou „na pláži za domem“. Postupně se díky své pílì, odhodlání, talentu, ale i finanční podpoře či svému charakteru, dostanou až na vrchol. Jejich sportovní vývoj lze snadno přirovnat k jakémukoli sportovnímu vývoji jiného sportovce, který začíná provozovat daný sport často napřed ze zábavy a postupně se v něm zlepšuje a konkurenti mu odpadávají. Např. Andy Irons je ve filmu *Blue Horizont*⁴⁶ představován jako cílevědomý kluk, který nechtěl chodit do školy, protože od malička věděl, že se bude surfováním živit a školní docházka mu proto přišla zbytečná.

Profesionální surfaři objíždějí závody po celém světě. Nejvyšší špička se potkává na závodech *ASP World Tour*. V letošním roce je do série zařazeno celkem deset závodů, které jsou rozděleny do období 11 měsíců. Tyto závody se jezdí o celkovou finanční odměnu 400 000 USD⁴⁷ za jeden vyhraný závod. Závody se v letošním roce, tj. 2010, jedou v těchto lokalitách: Gold Coast a Bells Beach v Austrálii, Santa Catarina v Brazílii, V Jeffreys Bay v Jihoafrické republice, na spotu Teahupoo na Tahiti, v Trestles v USA, na jihozápadním pobřeží Francie, v Portugalsku, Portoriku a závěrečný závod se bude konat na spotu Banzai Pipeline na Havajských ostrovech⁴⁸.

Série závodů *ASP World Tour* je určena pro muže. Pro ženy profesionálky je určena *ASP Women's World Tour*, která se letos skládá z devíti závodů částečně se shodujících v lokalizaci se závody mužskými. To co se neshoduje je výše finanční výhry, která u žen šplhá pouze na 100 000 USD⁴⁹ za

⁴⁶ Film *Blue Horizon*, více viz filmografie.

⁴⁷ <http://www.aspworldtour.com/2010/schedule10.asp?rRat=mwct>

⁴⁸ <http://www.aspworldtour.com/2010/schedule10.asp?rRat=mwct>

⁴⁹ <http://www.aspworldtour.com/2010/schedule10.asp?rRat=wwct>

vyhraný závod. Své závody mají i junioři a juniorky, kde je množství závodů větší, protože možnosti těchto mladých lidí nejsou takové jako u plně profesionálních závodníků a závodnic.

Výše zmíněné profesionální závody se týkají především jezdců na tzv. shortboardech. Ale i pro longboardisty existují závody světové série a to v mužské i ženské kategorii. Mužský závod se jede na přelomu října a listopadu na havajském spotu Makaha a ženský závod v polovině července na pláži poblíž jihofrancouzského Biarritzu. Oba závody jsou bez rozdílu ohodnoceny výherní částkou 50 000 USD⁵⁰.

Mezi profesionální závodníky patří např. Andy Irons, Kelly Slater, Mick Fanning, Joel Parkinson či Stephanie Gilmore, Sophia Mulanowich nebo Coco Ho. K těmto závodníkům patří i jejich týmy, které se o své favority starají a zajišťují jim potřebný komfort a styk s médii.

Způsob života surfaře-závodníka je velmi podobný způsobu života jiného profesionálního sportovce. Jde zde především o série tréninků, které střídají jednotlivé závody v průběhu roku a na ně je třeba se připravit. To v sobě zahrnuje jak přípravu fyzickou (nabírání svalové hmoty, nácvik nových triků a způsobu jízdy, která je během závodů vyžadována), tak samozřejmě i přípravu psychickou. Typický je zdravý způsob života, ve kterém je kladen důraz na zdravou životosprávu a vysokou fyzickou zdatnost a výkonnost. Dalšími jevy, které jsou spjaté s tímto způsobem života jsou i cestování a s ním spojené objíždění závodů, ale i spolupráce s médii a ostatními členy týmu a kontakt se soupeři.

Bohužel jsem se během svého terénního výzkumu neměla možnost setkat s žádným profesionálním surfařem – závodníkem, ale k potřebné analýze mi pomohli mí respondenti⁵¹, kteří měli tu možnost a s profesionály – závodníky se setkali.

⁵⁰ <http://www.aspworltdtour.com/2010/schedule10.asp?rRat=wlt>

⁵¹ Těmito respondenty byli: Robbie, Lucas, Tay a Cecil a Michelle

7.1.2 Sponzorování free surfaři

Tito surfaři patří do kategorie profesionálů, i když nejsou profesionálními závodníky. Většina free surfařů má předpoklady na to, aby se profesionálními závodníky stala, ale chybí jim něco, co mají závodníci jezdící např. *ASP World Tour*. Tím je hlavně cílevědomost a dril. Free surfařům nechybí elán, ale jejich pojetí surfování je odlišné. Nesedí jim hektický život závodníka a spíše inklinují k přírodě.

„Nebavilo mě závodit, i když jsem pár závodů absolvoval a neskončil jsem špatně. Ale byla to moc velká honička. Mám raději pohodu a surfování tak, jak ho chci já a ne někdo jiný“,

sdělil mi bývalý free surfový jezdec a jeden z mých respondentů Robbie.

Mezi sponzorované free surfaře patří i tzv. Big wave surfaři, kteří se zaměřují pouze na sjíždění vln extrémní velikosti a síly (jako např. vlny na Cortez bank nebo na Waiameia Bay na Havajských ostrovech). Také díky těmto svým výkonům patří k jedněm z nejrespektovanějších osobností mezi surfaři⁵².

Tito sportovci jsou podobně jako surfaři-závodníci placeni z reklamy. Finance jim umožňují cestovat po světě za nejlepšími spoty a případně na nich natáčet profesionální surfařská videa nebo dělat fotky. Tyto fotografie a videa jsou také částí jejich obživy a dostávají za ně zapláceno, zejména od velkých firem, které se tyto hvězdy hýčkají podobně jako surfaře-závodníky a často utvářejí jejich mediální tvář. Mezi jejich sponzory patří podobné nebo stejné společnosti jako u surfařů-závodníků (tedy společnosti vyrábějící oblečení, brýle, energetické nápoje, ale i elektroniku a surfové vybavení).

Mezi tyto jezdce patří i např. Laird Hamilton, Dave Rastovich, Shane Dorian nebo Mike Parsons⁵³.

⁵² Jak mi objasnili respondenti Robbie a Lucas

⁵³ Mike Parsons vytvořil v roce 2001 světový rekord ve sjetí největší vlny, který byla kdy sjeta a zaznamenána. Část videa, kde je tento rekord zaznamenán lze shlédnout na <http://www.youtube.com/watch?v=9vRdFkXXGKs>

Způsob a styl života sponzorovaných free surfařů je podobný tomu, jaký mají surfaři – závodníci. S rozdílem, že free surfaři nejsou pod takovým tlakem, spojeným s cestováním a objížděním závodů a o svém časovém harmonogramu a místech, kde budou surfovat si rozhodují (většinou) sami. Tento způsob života není tedy na rozdíl od surfařů-závodníků tak hektický, je uvolněnější a více osobnější.

7.1.3 Výrobci surfboardů

Výrobci surfboardů jsou ve většině případů bývalí vynikající surfaři, kteří již nejezdí aktivně, tak jako dřív. Patří mezi ně jak bývalí surfaři-závodníci, tak i free surfaři nebo velmi dobří surfaři obecně. Při této práci je důležitá velmi dobrá znalost chování používaného materiálu a vln.

Surfboardy se vyrábějí ručně a to podle přání a specifikací zákazníka. V současné době se některá prkna vyrábějí i v tovární výrobě, ale prvotní rysy a tvar jim vždy dávají jednotliví výrobci osobně (vytvoří tak jakýsi vzor či předobraz surfu, který je dále zpracován v továrně). Ti nejlepší výrobci prken – designeři a shapeři – vyrábějí surfboardy na míru svému okruhu surfařů a často spolupracují i s určitým okruhem závodníků.

Část těchto výrobců pracuje a bydlí v blízkosti jednoho spotu (či více spotů sousedících společně), v jedné lokalitě a vyrábí surfboardy zejména pro lokální surfaře. Druhá část výrobců objíždí se svými klienty (většinou profesionálními závodníky nebo s free surfaři) jednotlivé závody a spoty a připravují svým klientům surfy na míru a v závislosti na daných podmínkách a možnostech určitého konkrétního spotu.

Mezi známé výrobce surfboardů patří např. Al Merick, Wayne Lynch či Greg Noll.

Způsob života jednotlivých výrobců je odlišný, a to zejména v závislosti na tom, pro jaké klienty surfboardy vyrábí. Jedná-li se o výrobce surfů pro

závodníky, často se svými klienty objíždějí závody a jsou součástí jejich týmu – je tedy pro ně velmi typické cestování a týmová spolupráce, nemusí však tolik dbát na svoji fyzickou kondici jako závodníci. Jsou-li designeři a shapeři vázáni na jednu lokalitu, jejich klienty jsou také především lokální surfaři a mohou s nimi tvořit i lokální sociální skupinu.

7.1.4 Profesionální instruktoři surfování

Tito surfaři, kteří se živí vyučováním surfování, jsou převážně vázáni na jednu lokalitu (nebo více ne příliš od sebe vzdálených lokalit). Je to dáno i tím, že se v dané lokalitě věnují své práci. Ve svém volném čase ale mohou přejíždět do jiných lokalit na jiné spoty.

I pro instruktory je typická dobrá fyzická zdatnost, která je v nejednom případě vázána i na výkon předchozího povolání. Tři z mých respondentů⁵⁴ byli před tím, než se začali živit jako instruktoři surfování, profesionálními záchranáři na plážích v San Sebastianu a v Capbretonu. Při výkonu tohoto povolání není plně nezbytné dodržování přísné životosprávy tak, jak je tomu např. u surfařů-závodníků. Zde záleží na osobních preferencích, ale neznamená to, že by tito surfaři o sebe nedbali a nevadí jim, když si dají večer jedno nebo dvě piva⁵⁵.

Nikdo z mých pěti respondentů-instruktorů nezkusil profesionální závody, i když jejich umění a schopnost surfovat jsou na poměrně vysoké úrovni. Je to i proto, že všichni začínali se surfováním „až v pozdějším věku“. Např. Iker začal surfovat ve věku kolem 14 let a Paul ve 24 letech. Na tomto příkladu je vidět, že nikdy není pozdě na to se surfováním začít. Ale moji respondenti neměli tolik času se naučit surfové triky, které jsou při závodech vyžadovány na takové úrovni, aby mohli jít závodit. Nutno podotknout, že to některé z nich ani neláká

⁵⁴ Jsou to Ibai, Amaia a Lucas.

⁵⁵ Respondent Iker

a nikdy nelákalo⁵⁶. Jak bylo řečeno, profesionální závodníci začínají surfovat obvykle ve věku šesti či sedmi let.

Vedle povolání surfařského instruktora, čtyři z mých pěti respondentů mají ještě jiné závazky či povolání. Jde o kombinaci instruktor – student, instruktor – barman a instruktor – novinář. Povolání surfařského instruktora je dobře placené, ale jde i o záležitost volného času, který chce surfař strávit ve vodě bez svých studentů a surfovat sám či se svými kamarády, aniž by musel učit své studenty. Volí si tak své priority a zdroje obživy. Svůj čas rozděluje podle svých preferencí mezi pracovní a volný, i když oba jsou spojené se surfováním. V některých případech si tak musí najít ještě další povolání, které je také součástí jeho obživy (jako např. barman) a nebo zůstane u povolání původního, které vykonával před tím, než se stal surfařským instruktorem (např. novinář).

Povolání instruktora je v lokalitách mého terénního výzkumu věcí sezónní (tedy většinou od dubna do konce září či začátku října), avšak vždy v souvislosti s počasím (turistická sezona) či sezonou vln (kdy někteří z instruktorů již neučí a věnují se surfování ve svém volném čase).

Jednomu z mých respondentů pomohlo povolání surfařského instruktora v sobě objevit i „skrytého učitele“ a chce se po dokončení svého současného vzdělání věnovat učitelství a udělat si kurzy učitelského minima⁵⁷.

Povolání surfařského instruktora s sebou přináší i závazky spojené s vlastní sociální kontrolou. Např. na městské surfařské pláži Zurriola v San Sebastianu je přes léto velký počet návštěvníků a turistů. Tito turisté zapisují po dobu své dovolené do kurzů surfování i své děti. Setkávají se tak dennodenně s instruktory a svěřují jim své ratolesti. Mají v ně důvěru, vždyť ve vlnách se může stát i mnoho nepříjemných věcí či úrazů. Tito instruktoři tak zejména po dobu letních dovolených působí na pláži, nábřeží či v nejbližším okolí pláže (i

⁵⁶ Viz respondenti Paul, Iker či Amaia

⁵⁷ Respondentka Amaia

v kavárnách či hospůdkách, kde je rodiče mohou potkat) jako veřejné osoby. To jim přináší i nutnost regulace svého chování. Stává se tak, že instruktoři po dobu letních kurzů vyhledávají jiné lokality či podniky, než ty, které jsou v nejbližším okolí pláže a centra zároveň⁵⁸.

Mezi klienty instruktorů surfu patří lidé, kteří se chtějí naučit surfovat pod dohledem zkušeného surfaře – profesionála. Dle výpovědí mých respondentů⁵⁹ tvoří jejich klientelu z 85% ženy, dívky a malé děti. Vysvětlují si to tím, že

„Ženy a dívky chtějí mít jistotu, že je to někdo naučí, potřebují dostat ty správné instrukce a dělat první kroky pod zkušeným dohledem“⁶⁰.

Převahu ženského pohlaví v těchto kurzech vysvětluje instruktor Lucas:

„Kluci jsou většinou více odvážní a chtějí podnikat věci více na vlastní pěst, stejně tak se chtějí naučit surfovat sami, třeba tak, že to odkoukají nebo si nechají poradit od jiných surfařů“.

Zodpovědnost rodičů za jejich děti je pochopitelná. Jedná se zde však o rodiče, kteří sami nesurfují a v lokalitě tráví zejména dovolenou.

Není však na místě generalizovat, opět samozřejmě záleží na povahových rysech, možnostech i podmínkách jednotlivých začínajících surfařů. Měla by zde být i zohledněna možnost a dostupnost surfového vybavení a sociální vztahy každého jednotlivce.

Mezi klienty surfařských škol patří i děti, které jsou nějak handicapované.

⁵⁸ Zde je nutné poznamenat, že centrum San Sebastianu není tvořeno jen ubytováním a podniky či restauracemi pro turisty, ale toto centrum je živé a plné místních obyvatel. Turisté i lokální rezidenti se tak každodenně setkávají po celém centru a tento jev působí velice přirozeně.

⁵⁹ Lucas, Iker, Amaia, Paul, Ibai

⁶⁰ Respondent Ibai

„Loni jsem měl možnost učit surfovat děti, které byly hluché nebo trpěly autismem. Největší odměnou pro mě bylo, když jsem je viděl, jak se smějou, jak si to užívají. Díky surfování mohly vyjádřit pocity, které normálně vyjádřit nemohou nebo s tím mají potíže. Pro ně bylo surfování něco jako terapie⁶¹“.

Do způsobu a stylu života surfařského instruktora se více než v předchozích kategoriích promítá vlastní, individuální způsob života. To je patrné především v rozdělení pracovního a volného času. Pracovní čas může být dále dělen na práci instruktora a na vykonávání dalšího povolání (barman, novinář, záchranář, popř. student) – instruktor tak nemusí trávit veškerý svůj pracovní čas ve spojitosti se surfáním. Tak jak je tomu i u již zmíněných kategorií surfaře - závodníka, free surfaře, ale i profesionálního výrobce surfboardů. Instruktoři a jejich vykonávání práce jsou také více ovlivněni počasím a sezonou.

V kategorii profesionálů je patrné, že první tři kategorie jsou svázány se surfáním více v rámci pracovního času, než surfařských instruktorů. Tomu odpovídá i způsob a styl života, který se u instruktorů více individualizuje a nemusí být primárně se surfáním spojený (nebo to může platit jen po určité časové období či roční sezonu).

7.2 NEPROFESIONÁLOVÉ

Podle výpovědí mých respondentů a na základě analýz zúčastněného pozorování lze neprofesionální surfaře (tedy ty, pro které není surfování zdrojem obživy) v lokalitách mého terénního výzkumu dále rozdělit do tří kategorií na:

- Hardcore surfaře

⁶¹ Respondent Iker

- Víkendové surfaře
- Pseudosurfaře

7.2.1 Hardcore surfaři

Charakteristické rysy surfařů, kteří sami sebe označují jako „hardcore“ surfaře nebo také jako „real“ surfaře lze nejlépe demonstrovat na jejich výpovědích o tom, co pro ně surfování znamená a co pro ně představuje. Zde jsou vybrané výpovědi mých respondentů:

„Surfování je speciální vztah s přírodou, respektem k vodě, vlnám a přírodě vůbec. Jedna věc, která spojuje surfaře je láska k vodě a k vlnám. Příroda nám nabízí hodně. Ten vztah nejde pořádně popsat, nabíjí to energií. Když to prožiješ, tak porozumíš⁶²“.

„Když sedím ve vodě, tak jsem její součástí. Jsem další částí moře. Musím pořád přemýšlet o tom, co se kolem mě děje – o vlnách, o sobě, ale i o ostatních, protože se to pořád mění, každou vteřinou. Moře tě stále testuje a ty se stále učíš. Jsi nic a moře si s tebou může dělat co chce, proto je důležitý respekt⁶³“.

„Je to emocionální změna, část tvého života. Je to tolik v tobě, že tě to prostě změní. Změníš přístup k životu, vyklidíš se, protože to je výzva. Změníš i svoje chování, protože o surfování přemýšlíš celý den a chováš se a připravuješ se na další surfování – musíš být připravenej až to přijde⁶⁴“.

⁶² Respondent Iker

⁶³ Respondent Pablo

⁶⁴ Respondentka Míša

„Surfování není jen sport, je to více než životní styl. Surfování má blízko k víře, kde oceán je jako náš kostel a matka příroda je naším Bohem⁶⁵“.

„Je to něco jako víra. Smysl mého života se točí jen kolem surfování⁶⁶“.

„Surfování je něco jako droga. Potřebuju ho k životu. Přináší mi to radost, euforii a potřebuji svoji dávku. Je to způsob relaxace. Když jdu surfovat, tak se vyklidním, zbavím se špatných pocitů. Nabije mě to novou energií⁶⁷“.

„Pro mě je surfování nejen sport, ale i spirituální záležitost. Ve vodě jsem jen já sama. Jsem součástí Něčeho. Je to něco naprosto odlišného od všeho ostatního. Ale znamená to pro mě i relaxaci a zábavu⁶⁸“.

Je patrné, že moji respondenti, kteří se označují nebo jsou označováni jako hardcore surfaři mají velmi silný vztah k přírodě. Tento vztah je zde reprezentován především silným poutem k vodě (moři, oceánu, vlnám). Jeden z mých respondentů vyslovil i teorii, že:

„Surfování je návratem ke kořenům, k původu lidstva, protože lidé se vyvinuli z předků⁶⁹, kteří pocházeli z moře⁷⁰“.

Respekt k přírodě a její znalost jsou základními elementy surfaře (nejen hardcore surfařů). To se projevuje po stránce praktické, (kdy surfař musí znát spot, na který jde surfovat, chování vln a mořských proudů, členitost dna a jeho

⁶⁵ Respondent Paul

⁶⁶ Respondent Mikel

⁶⁷ Respondent Pablo

⁶⁸ Respondentka Holly

⁶⁹ Zde jsou myšleny prvotní formy života na Zemi, které žily v mořském prostředí.

⁷⁰ Respondent Cecil

složení, jak probíhá příliv a odliv na daném místě nebo jak se zde tvoří vlny a jak zanikají, kdy mají jakou výšku apod.) tak i duchovní (viz výpovědi mých respondentů, kteří se shodují v prožívání něčeho zvláštního, co je nabíjí energií a navrácí je zpátky ke kořenům či poskytuje relaxaci a přináší porozumění sebe sama).

Z výše uvedeného a z analýzy výsledků terénního výzkumu je patrné, že surfování ovlivňuje život hardcore surfařů ve velké míře. Má vliv na jejich fyzický i duchovní rozvoj a pojetí života. Tento vliv není zanedbatelný, takže je častokrát důležitou součástí jejich životního stylu nebo způsobu. Je přirozený a je prožívanou každodenností.

Tito hardcore surfaři surfují ve svém volném, ale i v pracovním čase (hardcore surfaři jsou i instruktoři nebo výrobci surfboardů). Jejich prioritami jsou osobní prožitek, spojení s přírodou, zábava a relaxace a ne zaslepené vydělávání peněz, sláva, popularita a konzumní způsob života.

Nejen pro hardcore surfaře je důležitý úzký kontakt a respekt k přírodě. Tento vztah se projevuje i snahou chránit a obnovovat čistotu moří a oceánů. I z toho důvodu existuje několik organizací, které se snaží zmírnit nebo omezit znečištění mořské vody. Nejvýznamnější touto organizací je Surfers Against Sawage⁷¹.

V rámci kategorie hardcore surfařů lze vymezit ještě dvě podkategorie. Těmi jsou lokální surfaři a tzv. travellers.

7.2.1.1 Lokální surfaři

Tito surfaři jsou součástí hardcore nebo také real surfařů a platí pro ně stejné či velmi podobné charakteristiky. To, co je pro ně typické a důležité, je

⁷¹ <http://www.sas.org.uk>

bydliště v blízkosti jednoho spotu, na kterém i surfují. Nejezdí surfovat na jiné, vzdálené spoty.

Lokální surfaři jsou typickou lokální sociální skupinou, která je i částečně uzavřená před svým okolím. To je zejména patrné v tom, že některé tyto skupiny nechtějí prozradit místo, kde surfují. Často je to z osobních důvodů, kdy k určitému místu má člověk určitý a velmi osobní vztah nebo protože právě příslušnost k dané lokalitě (zdánlivě) opravňuje jedince k určitému patriotismu a lokalismu. Toto místo je pro ně „posvátné“ a je pro ně velmi důležité, aby na tuto konkrétní pláž nechodili surfovat jiní lidé (ti, které neznají a nepatří do jejich lokální skupiny, lidé, kterým nemohou bezmezně důvěřovat a hrozí u nich reálné nebezpečí, že by mohl být tento dobrý spot prozrazen a mohli zde surfovat jiní/cizí surfaři).

Svoji případnou nelibost dají lokální surfaři jinému či cizímu surfařovi jasně najevo (často slovně) a to zejména je-li méně zkušený než oni nebo chová-li se nevhodně. Případný konflikt může vyústit až ve vzájemný střet a následky mohou být prořezání pneumatik vozu nelokálního surfaře, zlomení jeho surfboardu apod. Vše však zaleží na chování každé skupiny a jednotlivce a na atmosféře, která v daném místě panuje, ale i na exkluzivitě konkrétního spotu.

K možným střetům mezi lokálními a ostatními surfaři dochází zejména s ohledem na regionální či lokální identitu surfařů. Tato identita je spojena s určitým územím, s konkrétní lokalitou a identifikací jedince s tímto územím či spotem. V závislosti na míře či stupni identifikace s lokalitou záleží i na jejím „bránění“ proti cizím vlivům, proti cizím surfařům. Prožívá-li jedinec nebo skupina surfařů svoji lokální identitu velmi silně, bude i „svůj“ spot či pláž více bránit před jinými surfaři. Je-li lokální identita prožívána jen okrajově, tyto styky nebudou tolik vyhrocené. Lokální identitu může posilovat jak vzájemně sdílená výjimečnost či exkluzivita spotu, tak i významná událost, která se na něm, či v jeho blízkosti stala anebo vymezení skupiny vůči svému okolí.

O vzniku lokalismu a jeho vlivu hovoří i Iňaki, jeden z mých respondentů:

„Moře a vlny jsou tu pro každého. Když ale jezdíš na jednom místě, na jednom spotu, začneš pociťovat, že to je něco speciálního, že to je tak trochu tvoje a nejseš rád, když tam přijde jezdit někdo nový, někdo cizí. Je ale dobrý ho respektovat, protože i já si občas zajezdím i jinde a nechci, aby na mě někdo prudil“.

Tito lokální surfaři udržují „své“ spoty v tajnosti před ostatními surfaři, kteří nejsou členy jejich lokální nebo sociální skupiny i z toho důvodu, protože nechtějí, aby na nich „cizí“ surfaři jezdili. Tato místa jsou pro ně významná také tím, že to jsou tichá, klidná místa, kde mohou relaxovat a prožívat surfování ve svém vlastním duchovním kontextu.

Lokální surfaři surfují na lokálních spotech ve svém volném čase, tj. po práci či po škole apod. a necestují na jiné vzdálenější spoty. Část těchto lokálních surfařů je i profesionály (instruktory či výrobci surfboardů) a jejich práce mohou tak být spojeny s jinými (veřejnými) spoty, se spoty, na kterých se lokalismus neobjevuje nebo jen v jeho marginální formě. Není však výjimkou, že surfař jezdí jak na lokálních (tajných) spotech, tak i na spotech „veřejných“, které nejsou od sebe příliš vzdáleny.

7.2.1.2 Travellers

Travellers, neboli surfaři, kteří cestují za surfováním po celém světě (resp. po spotech v různých částech světa). Velký boom travellerů nastal v posledních několika dekádách a je spojen zejména s rozvojem a snazší dostupností cestování.

Pro travellery je typické, že cestují za vlnami většinou s minimem finančních prostředků, s minimálními nároky na ubytování a životní potřeby. Na rozdíl od surfařů, kteří cestují po světě a na spotech tráví část své dovolené, travellers setrvávají na konkrétním místě, v konkrétní lokalitě i po delší časový

úsek (např. půl roku, nebo přes sezonu vln apod.). Během svého pobytu si mnozí najdou v lokalitě zaměstnání, aby získali finanční prostředky na svůj pobyt nebo na financování své další cesty.

Travelleri surfují ve svém volném čase, který je však vázaný na případné dočasné zaměstnání. Tímto zaměstnáním může být barman, správce hostelu, průvodce nebo sezónní brigádník např. na ovocné nebo zvířecí farmě. Důležité je zde cestování a žít s nízkými finančními limity. Tyto limity se však nemusejí odrážet na kvalitě života, na ubytování a ani na surfování. Jedná se zde spíše o „ kočovný způsob života“.

Ubytování těchto travellerů může mít podobu např. pronájmu pokoje (individuálně nebo ve větším počtu lidí), v chatičce či stanu v místním kempu a nebo ve vlastním voze – většinou v obytných dodávkách. Tyto vozy jsou často symbolem travellerů. Dodávky poskytují travellerovi přístřeší, po drobné úpravě poskytují i nocleh, mají v sobě zabudované jednoduché kuchyňské vybavení (např. lednice, kterou lze napájet ze zdroje auta, vařič, kuchyňské potřeby aj.) a představují tak „domov na kolech“. Je důležité podotknout, že pro travellery jsou dodávky více charakteristické než karavany či přívěsy. Je to zejména z důvodu nižší pořizovací ceny, menších nákladů i lepší pohyblivosti a mobility automobilu i jeho majitelů.

Surfař – traveller cestuje po spotech ve světě, které si předem vytipuje. V jejich okolí, ale i třeba na doporučení surfařů znalých místních poměrů, pak vyhledává nové, jiné spoty. Cesta je předem, alespoň okrajově, naplánována a doladuje se a případně i mění v průběhu samotné cesty.

Surfař – traveller se může dočasně stát i surfařem lokálním a to zejména má-li mezi lokálními surfaři nějaké kontakty či známé, nebo když se stane příslušníkem lokální skupiny přirozeně, na základě svého dlouhodobého pobytu v dané lokalitě. Toto členství nemusí být plnohodnotné a trvalé (často bývá přechodné) a závisí na vůli a přijetí členů lokální skupiny. Vše je však ovlivněno konkrétními charakteristickými vlastnostmi jedinců a nejde zde generalizovat. Travellerem může být surfař jen dočasně. Tento časový úsek může mít podobu několika měsíců (v rámci jedné déle trvající cesty), nebo může být rozdělen do

několika let – např. do doby než jedinec založí rodinu apod. Tento fakt však nutně nemusí znamenat konec surfařsko-travellerského období, protože pro tento způsob života nemusí být dítě překážkou.

7.2.2 Víkendoví surfaři

Hlavním charakteristickým rysem víkendových surfařů je, že trvale nebydlí a nežijí u oceánu či v relativní blízkosti spotů. Z toho důvodu pro ně nejsou tato místa tak snadno dostupná jako pro jiné, výše zmíněné surfaře. Špatná nebo komplikovaná dostupnost spotů je převážně způsobena místem stálého bydliště (či výkonu práce) víkendového surfaře. Zde se může jednat o lokality vzdálené od spotů několik desítek kilometrů (většinou vnitrozemí státu, tj., v tomto případě vnitrozemí Španělska nebo Francie), ale i několik stovek či několik tisíc kilometrů (jako v případě České republiky).

Tito surfaři navštěvují spoty a jezdí na nich jen ve svém volném čase. Tedy zejména o dovolených, o prázdninách, v rámci neplaceného volna či v meziobdobí mezi zaměstnáními apod. Kvůli své lásce k surfování se snaží u oceánu trávit pokud možno co nejvíce volného času, který jim to dovoluje.

V tomto konkrétním případě tedy nejde o surfařských způsob života, protože tito víkendoví surfaři surfují jen v rámci svého volného času a za surfováním musí cestovat do (často velmi) vzdálených lokalit. S tímto cestováním jistě souvisí i finanční náklady a není tak úplně lehké pro každého, aby mohl vyjet za surfováním kdykoliv chce (zde platí i jistá omezení vyplývající ze zaměstnanecké smlouvy a jejího řádného plnění, ale je také důležité přihlídnout i k rodinným vztahům a poměrům).

Víkendoví surfaři by se dali nazvat i surfařemi příležitostnými. Výše zmíněná omezení ale nemusejí znamenat, že víkendový surfař je méně zkušený či zdatný, je pouze omezený časem, který u oceánu může strávit. Mezi víkendové surfaře tak jistě patří i velmi zkušení jezdci, nebo surfaři, kteří mají

velmi blízko k pojetí surfování tak, jako hardcore surfaři. To je způsobené i tím, že v dané lokalitě navázali vztahy a kontakty s místními, lokálními (hardcore) surfaři.

Mezi příležitostné či víkendové surfaře se dají zařadit i účastníci nejrůznějších kurzů či surfařských kempů, kteří vyjedou k oceánu bez předchozí prvotní zkušenosti se surfováním a až na místě si surfování vyzkoušejí. Zde je pak nastolena důležitá otázka, jestli surfováním budou dále pokračovat a přijedou surfovat i např. příští rok (na to samé či jiné místo), nebo jestli pro ně tato zkušenost nebyla tím pravým a dál se surfováním nebudou už zabývat. Jestliže chtějí se surfováním dále pokračovat a využijí třeba své další dovolené k tomuto účelu, dají se pak dále zařadit mezi víkendové surfaře. Jestliže, na druhé straně, nechtějí mít se surfováním nic společného, nelze je již dále řadit mezi surfaře.

7.2.3 Pseudosurfaři

Pro pseudosurfaře je charakteristické, že nesurfují a když, tak jen velmi málo a ojediněle. Často si tito lidé surfování vyzkoušeli v rámci letní dovolené u moře a jako sport je surfování neuchvátil. Zato je uchvátil způsob života surfaře, jak je prezentován zejména médii zaměřenými na masy. Zde je surfování a s ním spojený způsob a styl života často prezentován jako bezstarostné a nevázané chování s velkým množstvím skvělých večírků, které se odehrávají na prosluněných plážích. Na těchto místech je i velký počet hezkých opálených dívek a dobrých koktejlů a bezstarostná, mladistvá atmosféra z tohoto prostředí jen sálá. Takto je často prezentována uměle vytvořená image tohoto sportu.

Lidem, kteří nesou označení pseudo surfař se tato image líbí a chtějí být její součástí. Chtějí se chovat a oblékat jako surfaři. Je zde nutné zdůraznit, že tato image surfování byla vybudována uměle a to zejména obchodním

průmyslem a s ním spojeným businesssem. Korporace, které vyrábějí nejrůznější typy oblečení, doplňků či elektroniky, jsou zaměřeny na spotřebitele, zde konkrétně zejména na mládež. Tato mládež má vysoký kupní potenciál jejich zboží – potřebuje se identifikovat s něčím a s někým a zároveň, ač zatím samostatně nevýdělečná, má dostatek prostředků na koupi těchto výrobků. Svoji nezastupitelnou úlohu zde sehrává i dobrá marketingová kampaň a reklama.

Zde si dovolím malou odbočku. Tento surfařský business v dnešní době kulminuje nebo v nejbližších letech kulminovat začne. A to z důvodu nasycenosti trhu a nižší poptávky. Jeho nárůst ale začal před několika dekadami a byl spojen také s větší kupní silou lidí. Tento jev je ale všeobecný a nevztahuje se pouze k surfování. Jak již bylo řečeno, uměle glorifikovaný a prezentovaný surfařský styl a způsob života nalákal velký počet lidí ke koupi téměř jakéhokoli výrobku, který měl na sobě snadno rozlišitelnou identifikaci se surfováním. Zde jako nadsázku a příklad stačí uvést tričko nebo mikinu, které jsou potištěny valící se vlnou a obchodník má o tržby postaráno.

Nenabízí se zde pouze užitná hodnota konkrétního výrobku, ale i jeho symbolický význam, jako stavebního kamene, jako nepostradatelné složky konkrétního životního stylu (Bauman 2000:205).

Tato změna se nevyhnula ani do té doby trochu ospalému centru Hossegoru (viz lokality výzkumu), který je jedním z center světového surfování a to díky svým kvalitním spotům a krásným plážím. Hossegorské centrum je složeno ze dvou hlavních ulic, které se navzájem kříží. Tyto ulice nejsou žádné velké bulváry, ale obyčejné menší ulice, na které jsme zvyklí z menších měst. Toto centrum bylo před dvaceti lety klidnou částí s několika kavárnami a pár obchody s nejrůznějším zbožím. V současné době zde lze nalézt kolem 20 obchodů⁷² prodávajících jen a pouze oblečení a módu, která se vztahuje k surfování. Čtenáři se nemusí v dnešní době masivní výstavby obchodních center zdát tento počet dvaceti obchodů jako šokující číslo. Není. Jen však do té

⁷² Těmito prodejny jsou např.: Globe, Quiksilver, Roxy, Ripcurl, Carhart, Electric, Vans, Billabong, Reef, Element, Volcom, Oxbow, Kana Beach, Banana Moon, Chihuahua, Corezone, DC a další.

doby, kdy k tomuto počtu přibude informace, že se tyto obchody nacházejí na ulici dlouhé pouze cca 300 metrů. Chodce pak může překvapit, když se mezi tyto krámky vklíní kavárna, či stánek se zmrzlinou nebo jiným občerstvením. To vše jen poukazuje na ohromný kolos, který je svázán se surfovým businessem a samozřejmě s konečným zákazníkem.

Ale zpět k pseudo surfařům. Zde se nabízí teorie referenčních skupin R.K.Mertona, o které se zmiňuje Miroslav Petrušek.

Jedním ze základních předpokladů této teorie je, že každý jedinec je příslušníkem několika společenských skupin (vzniká zde pluralita skupinového členství). Skupiny, kterými je jedinec členem se nazývají členské a ty ostatní, jejichž členem není, nečlenské. Jedinec se s každou skupinou identifikuje v rozdílné míře. Tato identifikace spočívá ve vnitřním přijetí skupinových hodnot, norem a vzorců chování. Skupina, s jejímiž normami, hodnotami, osobnostmi, vzorci chování či způsobem života se jedinec identifikuje (nebo má touhu se identifikovat) je nazývána skupinou referenční. Ideální případ nastává, jestliže jsou referenční i členská skupina jedince identické. V případě, že to tak není, záleží na charakteristice dané referenční skupiny – jestli jedince mezi sebe přijme, či nikoli (Petrušek 1991: 50-52).

Referenční skupina může mít na jedince také silný psychologický vliv, který je spojený s pozitivním vztahem jedince k referenční skupině, která uspokojuje jeho zájmy a potřeby. Referenční skupina pak ovlivňuje chování konkrétního jedince. Referenční skupiny je možné dále rozdělit na pozitivní a negativní. Pozitivní vztahy k dané referenční skupině zejména s hodnotovým žebříčkem, ale i s prestiží skupiny. Do těchto skupin chce daný jedinec patřit, a proto se chová jako jejich člen, nebo jejich chování alespoň napodobuje. Za negativní referenční skupiny jsou považovány ty, jejichž hodnotový systém je v rozporu s hodnotami jedince (Sabová 2003: 5).

Jak je patrné, pro pseudosurfaře jsou surfaři z ostatních uvedených kategorií jedním celkem, který je představován referenční skupinou. Dále pak záleží na tom, je-li tato referenční skupina člensky uzavřená či otevřená.

V případě surfařské množiny se jedná o spíše člensky otevřenou skupinu a možná volný vstup do této skupiny (výjimkou potvrzující pravidlo mohou být některé lokální uzavřené skupiny surfařů). Pocit či touhu patřit k referenční skupině silně podporuje i výše zmíněný business, který se kolem surfování točí.

Přitažlivost referenční skupiny v kombinaci s konzumním stylem zmiňuje i Zygmunt Bauman. Tím, že si jedinec vybere určitý model a koupí si k němu i nezbytné doplňky a pak je užívá, přetváří se v člena skupiny, která tento model kladně přijímá a bere si jej za svou viditelnou známku příslušnosti. To však jedinci stačí, aby ze sebe udělal člena dané skupiny. Může se tak zkrátka přidat ke „kmeni“ tím, že bude nosit či si kupovat nezbytné věci, které jsou typické pro příslušníky daného „kmene“. Aby Bauman předešel případnému nedorozumění používá v této souvislosti výrazu „neokmen“. Tento neokmen spojuje s kmenem určitá podobnost v podobě koupi či získání kmenových symbolů a ve vyčlenění se od jiných skupin v rámci své identity. Neokmeny neřeší, kdo se prohlásí za jejich člena, své členy nekontrolují a nepozorují a člověk se může stát jejich členem podle své vůle a pak jej i posléze stejně opustit, např. stěhováním do nového neokmene (Bauman 2000: 206).

7.3 PROMĚNLIVOST

Výše zmíněné surfařské kategorie s charakteristickými znaky nelze vnímat jako pevně ohraničené a neměnné celky. Vždy záleží na konkrétních povahových rysech jedince, na jeho sociálních vztazích, na jeho životních hodnotách či schopnostech a také na vlivu jeho okolí i na finančních možnostech. Surfařské kategorie jsou součástí vyššího celku, surfařské množiny a tato množina se může měnit v čase i prostoru. Proto se také mohou měnit rozdělení surfařů do jednotlivých kategorií či podkategorií. Mohou se navzájem ovlivňovat, prolínat nebo může být jedna předstupněm před druhou.

Z toho důvodu mohou mezi surfařskými kategoriemi vzniknout i nejrůznější kombinace. Uvedu zde ty, se kterými jsem se měla možnost setkat v průběhu terénního výzkumu:

Profesionální surfaři:

- Profesionální surfař může být zároveň i lokálním surfařem
- Profesionální surfař může být zároveň i hardcore surfařem
- Profesionální surfař může být částečně i surfařem travellerem
- Profesionální surfař nemůže být zároveň i víkendovým surfařem
- Profesionální surfař nemůže být zároveň i pseudo surfařem

Hardcore surfaři:

- Hardcore surfař může být zároveň i profesionálním surfařem
- Hardcore surfař může být zároveň i lokálním surfařem
- Hardcore surfař může být zároveň i surfařem – travellerem
- Hardcore surfař může být částečně i víkendovým surfařem
- Hardcore surfař nemůže být zároveň i pseudo surfařem

Víkendoví surfaři:

- Víkendový surfař může být surfařem – travellerem
- Víkendový surfař může být pseudo surfařem
- Víkendový surfař může být částečně lokálním surfařem
- Víkendový surfař může být částečně hardcore surfařem
- Víkendový surfař nemůže být profesionálním surfařem

Pseudo surfaři:

- Pseudo surfař může být částečně víkendovým surfařem
- Pseudo surfař nemůže být profesionálním surfařem
- Pseudo surfař nemůže být hardcore surfařem
- Pseudo surfař nemůže být lokálním surfařem
- Pseudo surfař nemůže být surfařem – travellerem

7.4 SHRNU TÍ ŽIVOTNÍHO ZPŮSOBU SURFAŘŮ

Surfování jako způsob života, tedy každodenní činnosti, potřeby, vztahy, hodnoty, ale i trávení volného a pracovního času, vše v závislosti na přírodním a sociálním prostředí jednotlivce, je patrný ve všech výše zmíněných kategoriích surfařské množiny. V některých více, v některých méně.

Surfování jako způsob života je u profesionálních surfařů spojen i s jejich obživou a pohlcuje tak i jejich pracovní čas (nebo jen jeho část). Tento pracovní čas je spojený i s časem volným a vázaným (např. udržování kondice, sledování profesionálních závodů a trávení volného času – např. surfováním nebo relaxací). Pro surfaře-závodníky i pro sponzorované free surfaře a jejich týmy je charakteristické i cestování a objížďení surfařských spotů, které patří do jejich každodennosti. Skrze trávení jejich pracovního i volného času a prakticky neomezeného přístupu k surfování si tito surfaři utvářejí i své sociální vazby, hodnoty a normy chování, které se tím pro ně stávají typické. Životní způsob závodníků a free surfařů je podobný, rozdílné je pojetí surfování (u free surfařů je to často více spirituální záležitost a ne touha po vítězství spojená s organizovaným objížďením závodů).

Životní způsob výrobců a shaperů surfových prken se částečně podobá životnímu způsobu závodníků a free surfařů (nezapočítáváme-li sem přísné dodržování životosprávy a péče o fyzickou kondici, protože tyto aspekty nejsou bezpodmínečně nutné k vykonávání této profese) a to zejména ve spojení s „každodenním“ cestováním a objížďením světových spotů v rámci týmu některého se surfařů. Existuje zde však i část výrobců a shaperů surfboardů, kteří jsou vázáni na lokální výrobu prken, dávají přednost své lokální skupině jezdců i amatérů. Tito lidé jsou v pojetí životního způsobu blíže k hardcore surfařům, než k surfařům-závodníkům.

Mezi surfařské profesionály řadím i instruktory surfování. Jejich životní způsob je však více individualizovaný a je více ovlivněn lokalitou, ve které se

nachází a žijí. Tito surfaři mají větší možnost utvořit lokální sociální skupinu (na rozdíl od závodníků a free surfařů, kteří tvoří spíše rozptýlenou sociální skupinu, nebo skupinu, která se schází jen občas – zde v případě závodů). Jejich pracovní a volný čas je více diferencovaný a to zejména v případě, není-li povolání surfařského instruktora jejich hlavním zaměstnáním (mezi další pracovní poměry se může řadit i povolání barmana, novináře či profesionálního záchranáře apod. tak, jak tomu je u mých respondentů).

Pro životní způsob hardcore (neboli real surfařů) je typický větší spirituální dopad surfování (zejména ve srovnání se surfaři závodníky) na jejich osobní hodnoty a normy, ale i na jejich sociální vazby. Tento duchovní rozměr je spjatý s velmi blízkým vztahem k přírodě a k respektu k ní. Životní způsob je zde také velmi individualizovaný a je ovlivněn sociálním i přírodním prostředím okolo každého jednotlivce a je velmi výrazně ovlivněn právě duchovní symbolikou. Tito surfaři jezdí na svých prknech převážně v rámci svého volného času (i když, samozřejmě, existují výjimky v podobě hardcore surfařů – instruktorů, nebo shaperů). Tento volný čas často tráví v jedné lokalitě nebo v její bezprostřední blízkosti. K surfařům, kteří dávají přednost jedné lokalitě, lze řadit i surfaře lokální, pro něž je lokální sociální surfařská skupina se všemi svými znaky typickým rysem. Vyskytuje se zde však i skupina surfařů-travellerů, kteří před lokálními spoty dávají přednost cestování s minimálními finančními limity a návštěvě nejrůznějších světových spotů.

Životní způsob víkendových surfařů je vysoce individualizovaný. Tito surfaři se na spoty dostávají jen velmi omezeně a to zejména v rámci trávení svých dovolených, prázdnin či neplaceného volna (a na rozdíl od surfařů-travellerů si během svého pobytu u oceánu na pobyt nevydělávají). V období surfování lze tyto surfaře částečně a dočasně přiřadit k hardcore surfařům i k lokálním surfařům (není to však bezpodmínečně nezbytné). Vzhledem k tomu, že u oceánu netráví jiný než volný čas, který je zde navíc omezen a surfování tak není jejich každodenní záležitostí, ale spíše svátkem a výjimečností v průběhu roku, nemyslím si, že je pro ně typický surfařský způsob života,

ačkoli by to mnozí z víkendových surfařů chtěli. Souvisí s tím i individuální způsob života každého víkendového surfaře v jeho původním prostředí.

Surfařský způsob života ve smyslu, jakým je prožíván výše zmíněnými kategoriemi surfařů není reprezentován pseudo surfaři. Tito pseudo surfaři se k ostatním kategoriím surfařů odvolávají jako ke své referenční skupině a jejich chování částečně napodobují. A to zejména způsob života, který je vytvořen masmédií a obchodními korporacemi – tedy nevázané, bezstarostné chování s množstvím krasavic a drsných hochů, které má každý rád, a kteří tráví svůj volný čas na prosluněných plážích. Zejména mládeži, která má potřebu se s někým či něčím blíže identifikovat tento styl vyhovuje a snaží se ho tak i napodobovat. V tomto předobrazu má svoji nezastupitelnou úlohu hlavně business, který je v posledních několika dekadách v surfování velmi rozšířený a s ohledem na vztah nabídky a poptávky se mu daří.

8 MÉDIA A BUSINESS

Členové všech výše zmíněných kategorií jsou aktivními uživateli internetu a nejrůznějších služeb, které nabízejí webové stránky se zaměřením na surfování. Všichni mí respondenti (bez ohledu na to, do jaké z výše uvedených surfařských kategorií patří) využívají služeb internetu a specializovaných webových stránek⁷³ a to především v souvislosti s předpovědí počasí a vln na konkrétním spotu, na kterém zrovna surfují nebo se na něj za krátkou dobu chystají. Vyhledávání specializovaných surfařských předpovědí se tak stalo běžnou součástí dne aktivního surfaře. Členové surfařské množiny vyhledávají i nejrůznější surfařská videa a fotografie, které poté vzájemně sdílejí. Internet je fenoménem dnešní doby a jeho používání tak jistě spadá i do životního způsobu surfařů. To se odráží i v části mé bibliografie, kterou také tvoří nejrůznější

⁷³ Těmito stránkami jsou např.: www.windguru.com; www.magicseaweed.com; www.surflines.com a další.

surfařské webové stránky. Tento výrazný fenomén je typický zejména pro posledních pár let, kdy je internetové připojení dostupné téměř všude po světě.

Nejčastějším nosičem prezentujícím surfaře a surfování jsou bezpochyby fotografie a videa. Tyto fotografie a videa lze nalézt zejména na internetu. Fotografie jsou však prezentovány i ve specializovaných surfových časopisech, knihách či ročenkách a v neposlední řadě je skrze ně šířena i reklama. Autory fotografií a videí mohou být jak amatéři (kteří nejčastěji vystavují svá díla prostřednictvím internetu), tak i profesionálové (fotografie ve specializovaných periodikách, ale i skrze internet nebo reklamu), kteří za svoji práci dostávají i slušnou finanční odměnu.

K reklamním účelům jsou surfaři zpodobňováni na stereotypních fotografiích, které mají za úkol zaujmout a nalákat potenciální zákazníky na konkrétní výrobek nebo značku. Často se pak značka a její výrobky stávají symbolem, ke kterému se odvolává a vztahuje svoji identifikaci určitá skupina lidí, zde konkrétně členové pseudosurfařské podmnožiny. Tyto zobrazovací stereotypy mají za úkol prezentovat profesionální surfaře – závodníky, ale i sponzorované free surfaře pseudosurfařům a široké veřejnosti. Mezi těmito dvěma skupinami panuje vztah nabídky a poptávky, kterou řídí zejména velké korporace a reklamní průmysl. Ačkoli na první pohled nemají tyto dvě surfařské podmnožiny, tedy surfaři profesionálové a pseudosurfaři, mnoho věcí společného, jsou spolu úzce propojeny právě skrze surfařský průmysl a jedni by nemohli fungovat bez druhých a naopak.

Hlavním motivem tohoto ambivalentního vztahu jsou finanční prostředky. Profesionální surfaři (zde tedy konkrétně závodníci a sponzorovaní free surfaři) jsou na penězích od sponzorů doslova závislí a jsou hlavním zdrojem jejich příjmů a obživy.

Hlavní část těchto financí pochází z prodeje výrobků, které jsou primárně určeny pro pseudosurfaře a až poté i pro širokou veřejnost či jinou kategorii surfařů. V případě, kdyby se členové pseudosurfařské podmnožiny neztotožňovali a neodkazovali se k profesionálním surfařům, jako ke své referenční skupině a tím pádem by si nekupovali výrobky spojené se značkami

nebo tvářemi profesionálů, byly by finanční příjmy surfařů-profesionálů jen velmi nízké a omezené. Je zde tedy patrné, že v dnešní době velmi silného marketingu nejrůznějších firem a díky propracovanému reklamnímu průmyslu nemohou surfařští profesionálové existovat bez „svých“ pseudosurfařských obdivovatelů.

Z výše uvedeného je patrné, že ostatní členové surfařské množiny, tedy hardcore surfaři, travellers, víkendoví a lokální surfaři nejsou hlavními postavami výše zmíněného dramatu o vyváženosti finančních prostředků v surfařském businessu. Neznamená to však, že se jich to netýká vůbec. I na ně je zacílena část reklamních kampaní, i oni jsou konzumenty nejrůznějších surfových výrobků a potřeb. Avšak nechtějí být a nejsou, na rozdíl od závodníků, tak lákavým „zbožím“ které by se dalo prodat masám čekajícím na opálené a vyretušované tváře svých hrdinů na krabicích s cornflaky, kteří předvádějí se svým prknem často neuvěřitelné triky na vodní hladině a čekají na aplaus rockových hvězd. V dnešní době a pod diktátem reklamního průmyslu si lze jen těžko představit, že by hrdinou reklamy na brýle, elektroniku nebo oblečení byl zástupce např. surfařů-travellerů, který cestuje za surfováním ve staré dodávce, jen se svým surfboardem, několika psy a levnými jogurty. Pro reklamní a surfařský business zaměřený na masy (zejména adolescentů) není tento typ surfaře nikterak lákavým.

Surfařská videa a fotografie lze dále rozdělit do několika kategorií a to podle účelu k jakému slouží a podle objektů, které jsou na nich zobrazovány.

Surfařská videa nebo filmy zobrazují především surfování jako adrenalinový sport. Často zde jsou surfaři zachyceni při jízdě na velmi velkých vlnách a nebo při provádění nejrůznějších triků. Surfařská videa jsou ke shlédnutí zejména na internetu a to prostřednictvím nejrůznějších stránek, ke kterým patří např. www.youtube.com nebo specializované webové stránky pro surfaře (které čtenáři nabízí i jiné informace o surfování). Tato videa jsou často točena amatéry, kteří tak uspokojují svého koníčka a natáčejí třeba své kamarády, známé nebo surfaře, kteří se pohybují v blízkosti jejich spotu.

Amatérská videa tak slouží spíše k pobavení všech zúčastněných než k vydělávání finančních prostředků. Profesionální surfařská videa a filmy lze také nalézt na internetu, ale i v běžné filmové distribuci nebo v televizi. Do kategorie profesionálních videí a filmů patří také dokumenty mapující vývoj surfování ve 20. století s výpověďmi pamětníků, oficiální trailery k závodům profesionální série a dokumenty a reportáže z nich, ale i filmy pocházející z hollywoodských studií nebo reklamy. Prostřednictvím těchto profesionálních snímků nachází obživu nemalá část zúčastněných. Za zmínku stojí i sponzorovaní free surfaři, kteří se natáčením zmíněných videí (často ze sjíždění extrémních vln) a pořizováním profesionálních fotografií zcela živí.

Surfařské fotografie lze nalézt v celém spektru médií zaměřených na surfování (internet, časopisy, knihy, ročenky, ale i reklamní poutače a billboardy). Tyto fotografie lze rozdělit do tří hlavních kategorií podle zobrazovaných objektů a podle jejich vypovídající hodnoty.

Do první kategorie spadají fotografie zobrazující stereotyp surfování jako adrenalinového sportu⁷⁴. Zde jsou surfaři zachyceni v konfrontaci s extrémními vlnami, které se pokoušejí sjet a nebo je právě v daném okamžiku sjíždějí. V drtivé většině fotografií je na snímku jen surfař a konkrétní vlna. Nic víc tento prožitek neumocňuje a ani nenarušuje. Snahou fotografů je poukázat na adrenalin, který tato situace v surfaři vyvolává a snaží se ho přenést i na diváka. Často jsou tyto fotografie použity v reklamě nebo na titulních stranách časopisů.

Druhou kategorii tvoří fotografie, které se zaměřují na surfování a jeho propojení s přírodou⁷⁵. Na fotografii lze spatřit set perfektních vln, které jsou doplněny krásami přilehlého pobřeží. Není zde cítit takové napětí, jako u předešlé kategorie. Je zde vypíchnut soulad s přírodou jako celkem a ne jen individuální zájem surfaře. Smyslem těchto fotografií je nabídnout divákovi pocit uvolnění, zprostředkovat krásy přírody v sepetí s oceánem a vlnami, ale také

⁷⁴ Viz obr. č. 22, 23 a 24 v příloze

⁷⁵ Viz obr. č. 25, 26 a 27 v příloze

ho informovat o přírodních podmínkách daného místa a spotu. Tyto fotografie také často slouží jako lákadla turistického průmyslu.

Třetí, poslední kategorií, do kterých jsem fotografie rozčlenila, jsou snímky, které zobrazují surfování ve spojení s hezkými dívkami a uvolněným, nevázaným způsobem života⁷⁶. Tento způsob života je často masmédií prezentován jako ten pravý surfařský způsob života, kde jedince obklopuje pohoda, uvolněná atmosféra, krása, ale i sexuální podtext. Tedy atributy, které jsou spojovány zejména s mláďím a jsou mladým lidem i masově nabízeny. I prostřednictvím těchto fotografií je surfování prezentován pseudosurfařům.

9 ŠTAFETA

Jednou z mých výzkumných otázek je i otázka „Jak jsou začínající surfaři seznamování se surfováním?“ Tedy jakým způsobem a kým je surfování předáván začínajícím surfařům nebo nadšeným zájemcům o tento sport.

Drtivá většina (90%) mých respondentů mi na otázky týkající se tohoto tématu odpověděla, že do světa surfování je zasvětili jejich příbuzní, kamarádi, známí nebo kamarádi jejich kamarádů. Tedy ve skrze blízcí lidé, kteří již před tím měli se surfováním (často bohaté) zkušenosti. Za všechny zde uvedu tři zkušenosti mých respondentů.

Respondent Paul se vystudoval vysokou školu a živil se jako inženýr se specializací na opravy automobilů, tč. se ve svých 24 letech pohyboval na pobřeží Portugalska a opravoval automobily a dodávky několika surfařům, se kterými se i skamarádil. Ti, mu na oplátku darovali surfboard a naučili ho na něm jezdit a poznávat oceán. To změnilo Paulovi život, jak sám říká.

Iker se naučil surfovat ve svých 14 letech. Základy surfování ho učil nejlepší kamarád jeho staršího bratra. Iker si surfboard nejprve půjčoval od

⁷⁶ Viz obr.č. 28, 29 a 30 v příloze

ostatních kluků a až později mu rodiče koupili jeho vlastní prkno, na kterém jezdil v každé volné chvíli.

Aby se Jakub naučil surfovat, musel se nejprve z České republiky dostat k oceánu. Své první surfařské krůčky absolvoval na mexickém spotu Puerto Escondido společně se svými přáteli během měsíční dovolené. V Mexiku se seznámil také s manželským párem žijícím ve Francii, a dodnes za nimi jezdí i se svou rodinou a surfuje s nimi v jejich lokalitách, na jejich oblíbených spotech.

Tento jev, tedy předávání zkušeností, ale také duchovního rozměru a respektu k přírodě je mezi mými respondenty velmi rozšířený. Vysvětluji si to velmi osobními vztahy každého jednotlivce k surfování a k tomu, co během surfování prožívá (již zmíněný duchovní rozměr, spirituální zážitek, splynutí s přírodou, relaxace, droga apod., jak uvádějí mí respondenti). Že tento jev není nahodilý potvrzují i výpovědi surfařů v knize Alaina Gonfause *Surfers – Una visión antropológica de la cultura del surf*⁷⁷.

Existují zde však i výjimky, lidé, kteří se učili surfovat jako samouci a odkoukávali od zkušenějších surfařů „*jak se to má dělat*“⁷⁸. Nebo začínající surfaři, kteří se přihlásili do některého z kurzů surfování (chtěli se naučit základy surfování pod zkušeným dohledem, nebo neměli pro začátek potřebné vybavení a nechtěli si ho ihned kupovat) nebo na surfové campy.

Je zde patrná neviditelná paralela mezi předáváním zkušeností a prožitků začínajícím surfařům v dnešní době a v době rozmachu surfování na Havajských ostrovech před příchodem Jamese Cooka. Dnes i před několika staletími se tak děje téměř stejným způsobem, tedy způsobem často velmi osobním, který připomíná určité zasvěcení. Lze zde najít i některé typy rituálů. Např. někteří z mých respondentů-surfařů vykonávají určité rituály před samotným surfováním. Za svůj rituál považují procvičení a protažení se, pár hlubokých nádechů, ale i klidné sezení na hladině a rozjímání před tím, než chytí první

⁷⁷ Bibliografické údaje viz bibliografie

⁷⁸ Respondent John

vlnu. K přechodovému rituálu lze přirovnat chycení a jízdu na první vlně v životě. Mnoho mých respondentů to popisuje jako největší a nejhlubší dosažený zážitek v jejich dosavadním životě a jak doplňuje i respondent Lucas: „*Když to prožiješ, tak porozumíš.*“

10 SITUACE V ČESKÉ REPUBLICE

Vzhledem k oblasti střední Evropy a přírodním podmínkám, ve kterých leží Česká republika je surfování pro její obyvatele, ve srovnání s lidmi, kteří žijí v blízkosti oceánu, hůře dostupné. Čeští surfaři jsou nuceni za vlnami cestovat na delší vzdálenosti. Velké množství českých surfařů tedy spadá do kategorie víkendových surfařů či travellerů. Neopomenutelná je i kategorie pseudosurfařů, kteří se vezou na vlně módního průmyslu (často si tito lidé vyzkoušeli surfování v rámci své letní dovolené, ale dále v jeho realizaci nepokračují a raději odkazují své chování k referenční skupině surfařů – viz kapitola o pseudosurfařích). To však neznamená, že neexistují čeští hardcore surfaři, či surfaři-profesionálové, jen je jich menší množství, ve srovnání např. s Francií či Španělskem, kde jsem provedla terénní výzkum. Výše zmíněné jevy jsou dány především lokalitou České republiky a s tím souvisejícími ztíženými podmínkami pro surfování.

S odhlédnutím od několika posledních let, je v České republice více známým a praktikovaným sportem spíše windsurfing než surfování, ke kterému nejsou potřeba mořské vlny. K windsurfinu je potřeba spíše dobrý vítr a dá se provozovat na nejrůznějších vodních plochách v České republice i v zahraničí. Čeští surfaři se dají připodobnit k jakýmsi „obojživelníkům“. Je více než typické, že tito lidé přes zimu jezdí na hory, jak v rámci České republiky, tak i zahraničí a věnují se lyžování nebo snowboardu a přes léto vyrážejí za vlnami k oceánu. V mezidobí také i aktivně skateboardují a mají tak zkušenosti i z jiných boardových sportů.

V posledních několika letech se výrazným fenoménem staly v České republice tzv. surf campy. Tyto surf campy umožňují zájemcům, zejména

začátečnickům, okusit tento sport na vlastní kůži. Nejčastěji jsou české surf campy pořádány na pobřeží jihozápadní Francie, ale také v Portugalsku, Španělsku či v Indonésii (zejména ostrovy Bali a Lombok). V rámci pobytu v některé ze zmíněných lokalit si může jedinec vyzkoušet „první krůčky“ se surfovým prknem, které je nejčastěji vypůjčené od organizátorů campu, stejně tak, jako neoprén a jiné potřebné vybavení. Účastníci bývají ubytováni hromadně v jednom pronajatém domě nebo v kempu, poblíž místních spotů a podle potřeby se jim věnují i profesionální instruktoři surfování. V závislosti na charakteru jednotlivého surf campu je pobyt doplněn i o další aktivity nebo je více organizován čas účastníků (např. využití místního skateparku, půjčení kol, večerní promítání surfařských filmů, ale i grilování nebo hromadné večírky v některém z blízkých podniků).

České surf campy letos organizují např. Surfchzech.cz⁷⁹ pod názvem Horsefeathers surf academy vol.3 v jihozápadní Francii; Soulrider⁸⁰, který organizuje své campy ve Francii a na Bali; surf camp organizovaný pod australskou značkou Rip Curl v Portugalsku⁸¹ nebo Nikita surf trip⁸², který zájemce zavede opět na pobřeží Francie, ale i na Kanárské ostrovy či do Kostariky. Čeští surfaři si však mohou vybírat i z mezinárodních surf campů – za všechny např. *International shifting sands surf camp*⁸³ v oblíbeném jihofrancouzském Hossegoru.

Na konci června 2008 se konalo historicky první mistrovství České a Slovenské republiky v surfování⁸⁴ na plážích poblíž francouzského Hossegoru, které bylo organizováno Matúšem Hubkou a Martinem Černíkem. Jeho vítězi se stali Jan Klvaňa a Tereza Olivová. I na letošní rok je přichystán v pořadí již třetí ročník mistrovství České a Slovenské republiky v surfování (18-26.6.2010)

⁷⁹ www.surfczech.cz

⁸⁰ www.surfcamp.cz

⁸¹ <http://www.ripcurlsurfcamp.cz/content/home/>

⁸² <http://www.surftrip.cz>

⁸³ <http://www.shiftingsandssurfcamp.com/>

⁸⁴ <http://www.surfchamp.cz>

v Hossegoru. Závody se jezdí stejným systémem⁸⁵ jako je tomu u závodů pořádaných *Association of surfing professionals*.

V roce 2003 byla založena Asociace českého surfingu⁸⁶ (ACSF), se sídlem v Brně. Jejím cílem je podpora a propagace surfování a pořádání závodů v surfování. Předsedou Asociace českého surfingu je Jan Franta. Webové stránky ACSF jsou drobným informačním zklamáním, lze však zde najít informace o mistrovstvích České a Slovenské republiky, ale i postřehy z nejrůznějších světových spotů a komentáře nejužšího vedení asociace.

⁸⁵ Všichni zaregistrovaní se v prvním kole rozlosují do tříčlenných skupin a mají 30min jam session, aby předvedli co umí. K hodnocení se počítá součet dvou nejlepších vln. Vítěz ze skupiny postupuje přímo do třetího kola a zbývající dva se opět rozlosují a dá se jim další šance v druhém kole. Poražený z druhého kola vypadává a vítěz se střetne s vítězem prvního kola ve třetím kole. Dále se závodí ve dvojicích opět na 30min a vyřazovacím systémem pavouka se pokračuje až do finále. Na konci bude vyhlášen Český a Slovenský mistr v surfingu. Závod trvá týden k zaručení optimálních podmínek a každé ráno v 8:00 se podle kvality vln rozhodne jestli se závod pojede nebo se start skupin posune na pozdější hodinu. <http://www.surfchamp.cz/contest>

⁸⁶ www.acsf.cz

11 ZÁVĚR

Na závěr této diplomové práce bych shrnula výsledky mého terénního výzkumu a odpověděla na výzkumné otázky položené na úvod této práce.

Na otázku, je-li surfování „jen“ sport nebo i způsob života, nejlépe odpoví citát jednoho z mých respondentů:

„Surfování není jen sport, je to více než životní styl. Surfing má blízko k víře, kde oceán je jako náš kostel a matka příroda je naším Bohem⁸⁷“.

Z výsledků mého výzkumu je tedy patrné, že surfování je sportem, který je hluboce individuálně prožíván a odráží se i v životním způsobu surfařů.

Na základně analýz výstupů z terénního výzkumu jsem došla k závěru, že mezi surfaři v lokalitách jihozápadního pobřeží Francie a na severu Španělska existuje dělení na profesionální a neprofesionální surfaře.

Profesionálové, pro které je surfování zároveň i obživou a zdrojem financí, se dále dělí na závodníky, sponzorované free surfaře, na výrobce a shapery surfboardů a na profesionální instruktory surfování. Neprofesionálové se dále člení na hardcore surfaře (které lze dále rozdělit na lokální surfaře a na surfaře travellery), víkendové surfaře a na pseudosurfaře. Výše zmíněné rozdělení do surfařských kategorií nelze vnímat jako pevně ohraničené a neměnné. Mohou se navzájem ovlivňovat, prolínat nebo může být jedna předstupněm před druhou.

Způsob života je v mé práci charakterizován jako činnosti, vztahy a praktiky, které se vyskytují v každodennosti každého jednotlivce. Nejsou tedy náhodné a sváteční, ale jsou do jisté míry předpověditelné a opakující se. Životní způsob surfařů profesionálů je do velké míry těsně svázán s jejich

⁸⁷ Respondent Paul

pracovním (a vázaným) časem, více než s časem volným. To se odráží i na jejich způsobu života, kde hraje důležitou roli zdravá životospráva, dobrá fyzická kondice (zejména u surfařů závodníků), cestování po světových spotech, komunikace a kontakty s nejrůznějšími médii. Drobnou výjimku zde tvoří surfařští instruktoři. Jejich životní způsob je více individualizován a surfování tráví i více volného času než např. jejich kolegové závodníci. Zároveň však nemusí být surfování jejich hlavním zdrojem obživy.

U neprofesionálních surfařů je surfování více svázáno s jejich volným časem než je tomu u profesionálů. Hardcore surfaři jezdí většinou v rámci svého volného času, který mají po práci nebo po škole (výjimku zde tvoří trávelleri, kteří cestují za spoty s minimálními finančními náklady a surfují libovolně dle daných momentálních podmínek). Je pro ně také typický větší spirituální dopad surfování a to zejména na jejich hodnoty, normy, ale i sociální vztahy. Jejich životní způsob je ovlivněn duchovními hodnotami, které zažívají při surfování i velmi blízkým vztahem a respektem k přírodě.

Životní způsob surfařů, tak jak se o jeho definici opírám v této práci, tedy jako o soubor každodenních činností a vztahů, nelze zcela vztáhnout k víkendovým surfařům. Tito surfaři tráví u oceánu svůj volný čas, ale ten je velmi omezený (prázdniny, dovolená apod.). Surfování je tak pro ně spíše sváteční záležitostí, než každodenní realitou, ačkoli by si to mnozí z nich přáli. Jejich životní způsob je vysoce individualizovaný a surfování v něm zabírá sváteční místo na velmi omezenou část v roce.

Své místo zde mají i pseudosurfaři, ačkoli vůbec nesurfují. Odkazují se k výše zmíněným kategoriím surfařů jako ke své referenční skupině. Je zde patrná potřeba se s někým či s něčím identifikovat. Napodobují surfařský způsob života, který je vytvořen zejména masmédií a surfařským businesssem.

Kolektivní surfařská identita je vícevrstevná a je složena z jednotlivých identit, které se ve výsledku překrývají. Jedná se zejména o identity etnické, náboženské či sociální. Významnou funkcí surfařské kolektivní identity je její integrační funkce, která vytváří pocit sounáležitosti mezi členy dané skupiny. Tato identita je prostřednictvím surfování dále posilována a upevňována.

Začínající surfaři (v lokalitách mého výzkumu) jsou se surfováním nejčastěji seznamováni svými příbuznými, kamarády nebo přes známé. Předávání zkušeností, duchovních hodnot a respektu k přírodě je zde velmi rozšířeným a důležitým aspektem surfování. Je kladen důraz na vytvoření silného osobního vztahu se surfováním a s přírodou. Začínající surfař má také možnost seznámit se s tímto sportem i prostřednictvím surfových škol a je mu zapůjčeno potřebné vybavení.

Vzhledem k nevýhodným surfovým podmínkám, které v České republice panují, musí čeští surfaři za vlnami dojíždět do vzdálenějších destinací. Těmito lokalitami jsou nejčastěji jihozápadní pobřeží Francie – okolí Hossegoru, pobřeží Portugalska, ale i Kanárské ostrovy nebo ostrovy v Indonésii. Velké množství českých surfařů tak spadá do kategorií víkendových surfařů, nebo surfařů – travellerů. V českém kontextu však existují i pseudosurfaři a surfařští profesionálové. Čeští surfaři se dají přirovnat k boardovým obojživelníkům. Je pro ně charakteristické, že přes zimu jezdí na hory lyžovat nebo snowboardovat, přes léto surfují a v meziobdobí se věnují skateboardu. Získávají tak dobrou průpravu na všechny boardové sporty.

V posledních několika letech se fenoménem v České republice staly tzv. surf campy. Tyto surf campy nabízejí výuku surfování spojenou s aktivní dovolenou, nabízejí zapůjčení nezbytného surfařského vybavení a profesionální dohled. V souvislosti s typem campu je možné provozovat i další aktivity (skateboard, cyklistika, promítání surfařských filmů, ale i volná zábava nebo večerní grilování). Od roku 2008 se na plážích jihofrancouzského Hossegoru koná společné Mistrovství České a Slovenské republiky v surfingu.

Samotným závěrem se dá říci, že mezi surfaři existuje výrazné dělení na dvě hlavní kategorie a sedm podkategorií. Každá jednotlivá kategorie má svůj vlastní způsob života, který je i rozdílně individualizován a prožíván. Je zde patrná i kolektivní identita surfaře, jejíž hlavní funkcí je integrace navozující pocit sounáležitosti.

12 SEZNAM LITERATURY

- BABIČ, Petr. *Surf*. Třebíč: Akcent 2008, 139 s.
- BAUMAN, Zygmunt. *Myslet sociologicky: netradiční uvedení do sociologie*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2000. 249 s.
- BERGER, Peter; LUCKMANN, Thomas. *Sociální konstrukce reality: pojednání o sociologii vědění*. Brno : Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999. 214 s.
- BUCHTELOVÁ, Růžena, et al. *Akademický slovník cizích slov*. Český Těšín : Fortuna, 2000. 834 s.
- DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost*. Praha, Karolinum 2000. 374s.
- DUFFKOVÁ, Jana; URBAN, Lukáš; DUBSKÝ, Josef. *Sociologie životního stylu*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2008. 273 s.
- FORD, Nick; BROWN David. *Surfing and Social Theory: Experience, embodiment and narrative of the dream glide*. Oxon: Routledge,2006
- GEIST, Bohumil. *Sociologický slovník*. Praha: Victoria Publishing, 1992. 674 s.
- GONFAUS, Alain. *Surfers: una visión antropológica de la cultura del surf*. [s.l.] : [s.n.], 2006. 206 s. ISBN 84-611-0089-1.
- HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál, 2005. 408s.
- KACHLÍK, Václav. *Základy geologie*. Praha: Karolinum 2003
- KAMPION, Drew. *The book of Waves: Form and Beauty on the Ocean*. Colorado: Roberts Rinehart Publishers, 1989.
- KAMPION, Drew. *Stoked: A History of Surf Culture*. Layton, Utah: Gibbs Smith, 2003. 224 s.
- KELLER, Jan. *Úvod do sociologie*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1992. 186 s.

- KUBÁTOVÁ, Helena. *Předmět sociologie životního způsobu*. In KUBÁTOVÁ, Helena. et al. *Sociologika - Andragogica 2007*. Olomouc : Univerzita Palackého v Olomouci, 2007. s. 140.
- KUBÁTOVÁ, Helena. *Sociologie životního způsobu*. Praha: Grada Publishing 2010. 272 s.
- MARCUS, Ben. *The Surfboard: Art, Style, Stoked*. St. Paul: Voyageur Press, 2007. 256s. ISBN – 13:978-0-7603-2753-1.
- PETRUSEK, Miroslav, et al. *Sociologie*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1992. 118 s.
- REICHEL, Jiří. *Kapitoly sémantické sociologie*. Praha: Eurolex Bohemia, 2004. 260 s.
- *The Stormrider Guide Europe*. [s.l.] : [s.n.], 1998. 288 s. ISBN 0-9519275-5-8.

Internetové zdroje:

- Bufo bionic surfboards [online]. 2007 [cit. 2010-05-15]. Dostupné z WWW: <<http://www.bufo-boards.com>>.
- Duke Kahanamoku [online]. 2004 [cit. 2010-04-13]. Dostupné z WWW: <http://www.dukekahanamoku.com/Duke_Kahanamoku/Aloha.html>.
- Duke Kahanamoku [online]. 2006 [cit. 2010-04-12]. Dostupné z WWW: <<http://www.hawaiianswimboat.com/duke.html>>.
- Euskal surf [online]. 2010 [cit. 2010-05-06]. Dostupné z WWW: <www.eusklasurf.com>.
- Groseko Indarra [online]. 2010 [cit. 2010-05-15]. Dostupné z WWW: <www.grosekoindarra.com/club.html>.
- History of surfboard [online]. 2008 [cit. 2010-05-15]. Club of the Waves. Dostupné z WWW: <http://www.clubofthewaves.com/culture_surfboard.php>.

- International Surfing Association [online]. 2010 [cit. 2010-05-12]. Dostupné z WWW: <www.isasurf.org>.
- Legendary Surfers [online]. 2010 [cit. 2010-04-12]. Dostupné z WWW: <<http://legendarysurfers.com/blog/2009/05/alexander-hume-ford.html>>.
- Magic sea weed [online]. 2010 [cit. 2010-05-02]. Dostupné z WWW: <www.magicseaweed.com>.
- MALLOY, Betsy. California's Cortes Bank and the Biggest Wave Ever Ridden. About.com [online]. 2009, [cit. 2010-03-26]. Dostupný z WWW: <<http://gocalifornia.about.com/cs/sandiego/a/bigwave.htm>>.
- MARCUS, Ben. *Polynesia with love* [online]. 2008 [cit. 2010-04-04]. Surfing for life. Dostupné z WWW: <<http://www.surfingforlife.com/history.html>>.
- SABOVÁ, Kateřina. *Sociální skupiny : primární, sekundární, referenční* [online]. [s.l.], 2003. 6 s. Seminární práce. Univerzita Karlova. Dostupné z WWW: <http://sociologie.unas.cz/2003_2004/Socialni_skupiny.doc>.
- Surfers against sewage [online]. 2010 [cit. 2010-04-14]. Dostupné z WWW: <<http://www.sas.org.uk>>.
- Surfline [online]. 2010 [cit. 2010-05-05]. Dostupné z WWW: <www.surfline.com>.
- ŠINDLÁŘOVÁ, Jana. Otázky regionální identity. [online]. [s.l.] : [s.n.], 2002 [cit. 2010-04-26]. Dostupné z WWW: <<http://www.cazv.cz/2003/anglicka/clanky/ekon6-02/sindlarova.pdf>>.
- The Association of Surfing Profesional [online]. 2010 [cit. 2010-05-21]. Dostupné z WWW: <www.aspworldtour.com>.
- Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Polynésie [online]. 2010 [cit.2010-04-06]. Dostupné z WWW: <<http://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Polyn%C3%A9sie&oldid=5382485>>
- Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Duke Kahanamoku [online]. 2010 [cit.2010-04-06]. Dostupné z WWW: <http://en.wikipedia.org/wiki/Duke_Kahanamoku>

- Windguru [online]. 2010 [cit. 2010-05-02]. Dostupné z WWW: <www.windguru.com>.

Filmografie:

- Blue Horizon: Jack McCoy, Coastrain: 2004, 96 min.
- Riding Giants: Stacy Peralta, Forever Films a Quiksilver: 2004, 105 min.

Zdroje z přílohy:

- Magic sea weed [online]. 2010 [cit. 2010-06-21]. Dostupné z WWW: <<http://magicseaweed.com/photoLab/viewPhoto.php?photoId=161723&browseSession=cbd8fb2bd67e36fddd15c503f4f3a001>>.
- Magic sea weed [online]. 2010 [cit. 2010-06-21]. Dostupné z WWW: <<http://magicseaweed.com/photoLab/viewPhoto.php?photoId=79190&browseSession=cbd8fb2bd67e36fddd15c503f4f3a001>>.
- Magic sea weed [online]. 2010 [cit. 2010-06-21]. Dostupné z WWW: <<http://magicseaweed.com/photoLab/viewPhoto.php?photoId=165312&browseSession=cbd8fb2bd67e36fddd15c503f4f3a001>>.
- Magic sea weed [online]. 2010 [cit. 2010-06-21]. Dostupné z WWW: <<http://magicseaweed.com/photoLab/viewPhoto.php?photoId=143477&browseSession=cbd8fb2bd67e36fddd15c503f4f3a001>>.
- Magic sea weed [online]. 2010 [cit. 2010-06-21]. Dostupné z WWW: <<http://magicseaweed.com/photoLab/viewPhoto.php?photoId=27483&browseSession=cbd8fb2bd67e36fddd15c503f4f3a001>>.
- Sonnie trotter [online]. 2010 [cit. 2010-06-21]. Dostupné z WWW: <<http://sonnietrotter.com/2008/12/>>
- Surf mag [online]. 2010 [cit. 2010-06-21]. Dostupné z WWW: <<http://surfermag.com/photos/wallpapers/>>
- Tarpon [online]. 2010 [cit. 2010-06-21]. Dostupné z WWW: <<http://tarpon.tamug.edu/~chrpratt/>>

- Treehuger [online]. 2010 [cit. 2010-06-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.treehugger.com/files/2008/08/bamboo-and-soy-surfboards.php>>
- Way faring [online]. 2010 [cit. 2010-06-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.wayfaring.info/2008/02/19/the-worlds-number-one-surf-school-for-women/>>
- Windguru [online]. 2010 [cit. 2010-06-21]. Dostupné z WWW: <<http://www.windguru.cz/cz/index.php?sc=5199>>

13 SEZNAM PŘÍLOH

I. SEZNAM RESPONDENTŮ.....	82
II. OBRAZOVÁ PŘÍLOHA	83

I. SEZNAM RESPONDENTŮ

Jméno	věk	země původu	místo prvního setkání
Alain	30 let	Francie	Labenne, Francie
Antonio	34 let	Portugalsko	Hossegor, Francie
Amaia	27 let	Španělsko	San Sebastian, Španělsko
Carlos	34 let	Španělsko	San Sebastian, Španělsko
Cecil	35 let	Francie	Capbreton a Labenne, Francie
David	28 let	Velká Británie	Capbreton a Labenne, Francie
Holly	22 let	Irsko	San Sebastian, Španělsko
Ibai	23 let	Španělsko	San Sebastian, Španělsko
Iker	23 let	Španělsko	San Sebastian, Španělsko
Iñaki	28 let	Španělsko	Mundaka, Španělsko
Jakub	39 let	Česká republika	Česká republika
John	45 let	Austrálie	Zumaia, Španělsko
Julien	33 let	Francie	Hossegor a Capbreton, Francie
Kathrina	24 let	Německo	San Sebastian, Španělsko
Lucas	30 let	Francie	Capbreton a Hossegor, Francie
Mario	25 let	Rakousko	San Sebastian, Španělsko
Michaela	28 let	Česká republika	Česká republika
Michelle	36 let	Francie	Hossegor a Labenne, Francie
Mikel	26 let	Španělsko	Hondaribia, Španělsko
Pablo	25 let	Španělsko	San Sebastian, Španělsko
Paul	40 let	Velká Británie	Labenne, Francie
Pavel	25 let	Česká republika	Labenne, Francie
Robbie	42 let	Austrálie	Labenne, Francie
Tay	22 let	Austrálie	San Sebastian, Španělsko

II. OBRAZOVÁ PŘÍLOHA

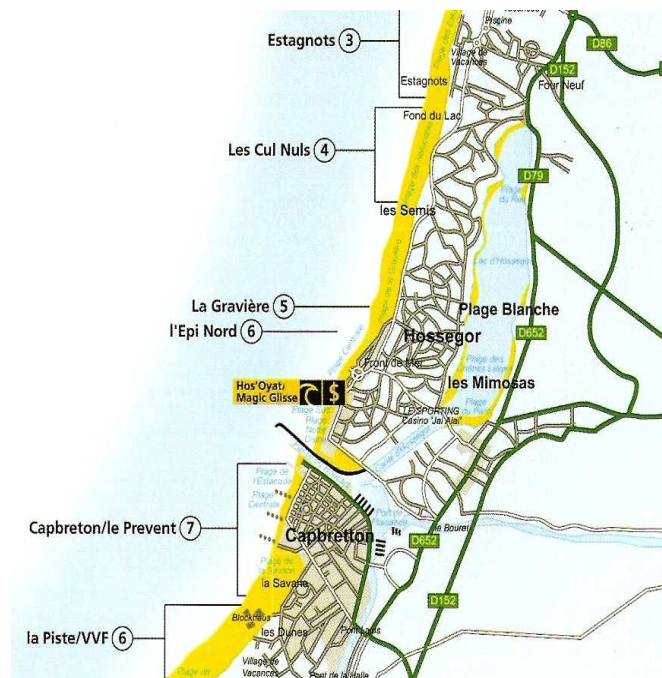

Obr.č.1: Mapa severního pobřeží Španělska s vyznačenými spoty (Stormrider 1998: 181)

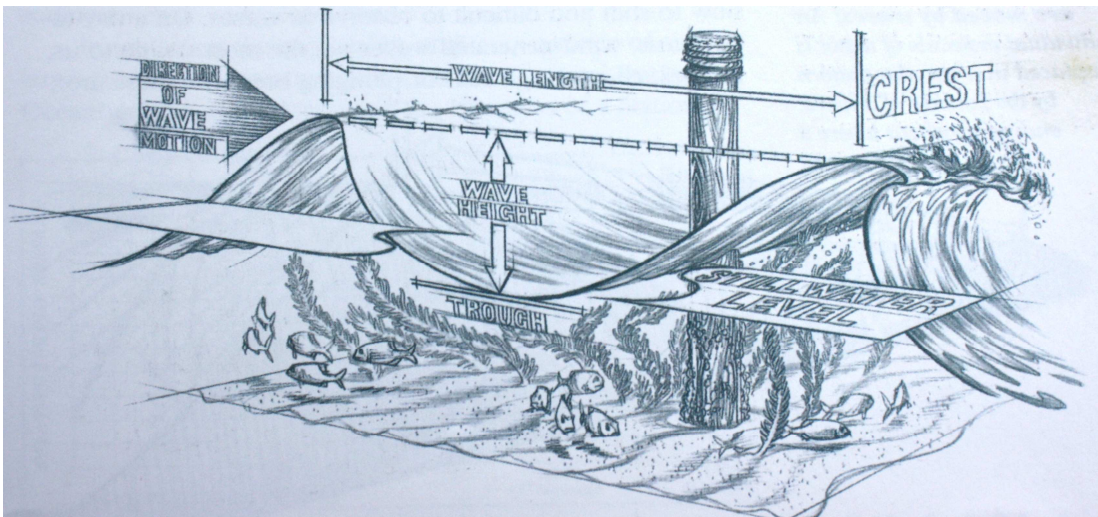
Obr.č.2: Mapa jihozápadního pobřeží Francie s vyznačenými spoty (Stormrider 1998: 154)

Obr.č.3: Detailní mapa Hossegoru a Capbretonu s vyznačenými spoty (Stormrider 1998: 157)

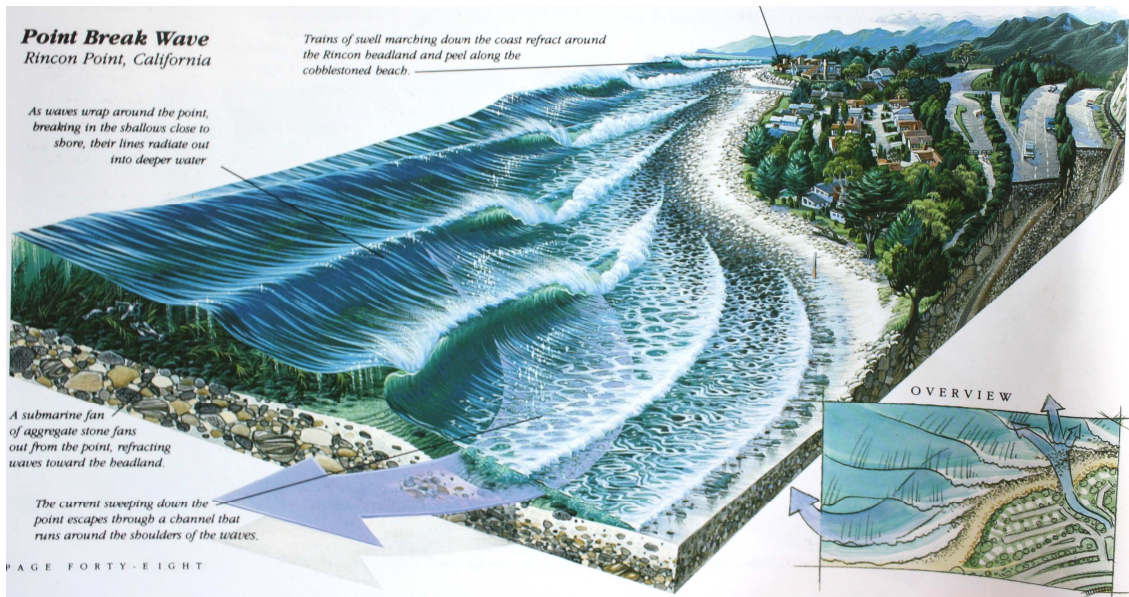

Obr.č.4: Surfující nymfy, dřevorezba z roku 1873 (Marcus 2007: 16)

Obr.č.5: Anatomie vlny (Kampion 1989: 39)

Obr.č.6: Point breakový spot (Kampion 189: 48)

Spain - San Sebastian (wave: NWW3 26.06. 2010 00 UTC)																[Možnosti]									
Předpověď	Mapa	Webkamery	Měření větru				Ubytování				Školy/Půjčovny				Obchody				Ostatní...						
GFS	So	So	So	So	So	So	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Ne	Po	Po	Po	Po	Po	Po	Út	Út	Út	Út	Út		
26.06.2010	26.	26.	26.	26.	26.	26.	27.	27.	27.	27.	27.	27.	28.	28.	28.	28.	28.	28.	29.	29.	29.	29.	29.		
00 UTC	05h	08h	11h	14h	17h	20h	05h	08h	11h	14h	17h	20h	05h	08h	11h	14h	17h	20h	05h	08h	11h	14h	17h		
Větr (m/s)	3.5	2.8	2.4	2.7	3.8	3.2	3.1	2.6	2.6	3.6	4.5	4	3.4	3.3	2.7	3.6	4.2	2.6	2	1.4	0.6	3.3	4.7		
Směr větru	→	→	→	→	↓	↓	↓	→	→	↓	↓	↓	→	→	→	↓	↓	→	→	→	→	→	↓		
Vlna (m)	0.8	0.8	0.8	0.7	0.7	0.7	0.8	1	1.3	1.5	1.6	1.8	1.8	1.8	1.8	1.7	1.7	1.6	1.4	1.3	1.2	1.1	1		
Perioda vln (s)	9	9	8	8	8	8	9	13	13	13	12	12	12	11	11	11	11	11	10	10	9	9	9		
Směr vln	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→		
*Teplota (°C)	17	18	21	23	23	21	16	17	21	23	22	20	15	16	19	21	21	20	14	16	21	23	22		
Oblačnost (%)	42	25	6	9	14	31	95	86	65	39	20	41	32	19	26	39	39	29					48		
vys./stř./nízká	85	78	49	30			5	11	12	11	8				7	7									
Srážky (mm/3h)																									
Windguru rating																									
GFS	Út	St	St	St	St	St	St	Čt	Čt	Čt	Čt	Čt	Čt	Pá	Pá	Pá	Pá	Pá	Pá	So	So	So	So		
26.06.2010	29.	30.	30.	30.	30.	30.	30.	01.	01.	01.	01.	01.	01.	02.	02.	02.	02.	02.	02.	03.	03.	03.	03.		
00 UTC	20h	05h	08h	11h	14h	17h	20h	05h	08h	11h	14h	17h	20h	05h	08h	11h	14h	17h	20h	05h	08h	11h	14h		
Větr (m/s)	3.1	0.7	1.1	0.9	3.1	4.1	3.1	2.9	3.3	1.7	4.6	4.9	4.2	1.3	0.7	1.8	3.7	3.6	3	2.7	2.4	1.8	3.3		
Směr větru	↓	↓	↖	↖	↖	↖	↖	↑	↑	→	↘	↘	↘	→	→	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓		
Vlna (m)	0.9	0.8	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.6	0.5	0.6	0.9	1	1.5	1.8	2	2.1	2.1	2.1	1.9	1.9	1.9	1.8		
Perioda vln (s)	9	8	8	8	8	8	8	7	7	7	7	12	12	11	11	11	11	11	11	11	10	10	10		
Směr vln	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→	→		
*Teplota (°C)	20	13	17	21	24	24	23	18	19	25	25	23	21	17	18	22	22	23	19	17	17	18	17		
Oblačnost (%)	53	13	11									5	9	41	35					99	100	96	98		
vys./stř./nízká													6		68	52	14	39	42	27	74	85	98		
Srážky (mm/3h)																				0.3	0.7	2.9	5.2	3.2	9.9
Windguru rating																									
Lat: 43.32, Lon: -1.98, Alt: 16 m, Časové pásmo: CEST (UTC+2) ☀️ 06:33 - 21:48 🌊 20 °C [Detail / Mapa] [Archív] [Odkaz]																									

Obr.č.7: Ukázka předpovědi vln pro San Sebastian od 26.6.2010 do 3.7.2010 (<http://www.windguru.cz/cz/index.php?sc=5199>)

Obr.č.8: Pohled na pláž Zurriola v San Sebastianu, foto archiv autorky

Obr.č.9: Pohled na spot v Hendaye, foto archiv autorky

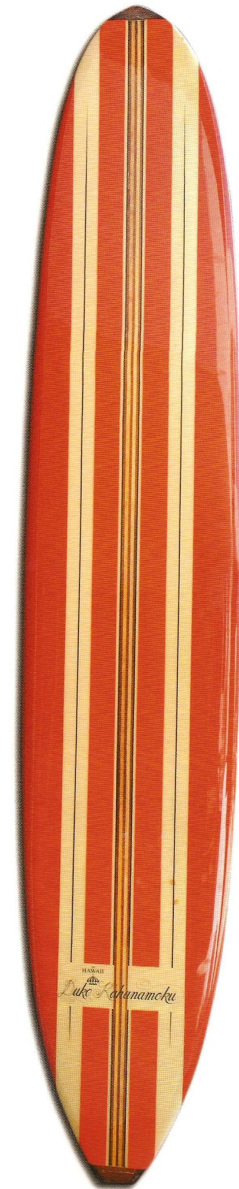
Obr.č.10: Pohled na spot Le Prevent v Capbretonu, foto archiv autorky

Obr.č.11: Pohled na spot La Point nedaleko Labenne, foto archiv autorky

Obr.č.12:Hawajský surfboard z roku 1910, délka 9 stop a 10 palců (Markus 2007: 22)

Obr.č.13: Longboard vyrobený Dukem Kahanamoku roku 1965, délka 9 stop a 6 palců (Markus 2007: 139)

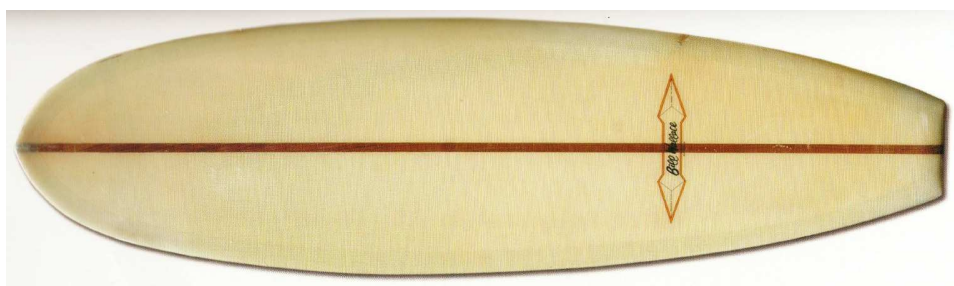
Obr.č. 14: Shortboard vyrobený Davem Rastovitchem v roce 2003, délka 5 stop a 11 palců (Markus 2007:239)

Obr.č.15: Gun Grega Nolla,
vyrobený roku 1967, délka
9 stop a 8 palců (Marcus
2007: 156)

Obr.č.16: Fishboard,
malba Sli Dawg, vyroben
roku 2003, délka 5 stop a 8
palců (Markus
2007: 232)

Obr.č.17: Mini Malibu z 50.let 20.století, délka 6 stop (Markus 2007: 118)

Obr.č.18: Bodyboard (Kampion 2003: 1158)

Obr.č.19: Paddleboard (<http://sonnietrotter.com/2008/12/>)

Obr.č.20: Surfař na spotu v Hossegoru, foto archiv autorky

Obr.č.21: Autorka (zcela vlevo) v rámci kurzu surfování na pláži Zurriola, San Sebastian, foto Martin Chochola

Obr.č.22 (<http://magicseaweed.com/photoLab/viewPhoto.php?photoId=79190&browseSession=cbd8fb2bd67e36fddd15c503f4f3a001>)

Obr.č.23 (<http://surfermag.com/photos/wallpapers/>)

Obr.č.24(<http://tarpon.tamug.edu/~chrpratt/>)

Obr.č.25: Jeffreys Bay, Jižní Afrika

(<http://magicseaweed.com/photoLab/viewPhoto.php?photoId=27483&browseSession=cbd8fb2bd67e36fddd15c503f4f3a001>)

Obr.č.26: Chilama, severní Peru

(<http://magicseaweed.com/photoLab/viewPhoto.php?photoId=143477&browseSession=cbd8fb2bd67e36fddd15c503f4f3a001>)

Obr.č.27: Lahinch, Irsko

(<http://magicseaweed.com/photoLab/viewPhoto.php?photoId=165312&browseSession=cbd8fb2bd67e36fddd15c503f4f3a001>)

Obr.č.28(<http://magicseaweed.com/photoLab/viewPhoto.php?photoId=161723&browseSession=cbd8fb2bd67e36fddd15c503f4f3a001>)

Obr.č.29 (<http://www.treehugger.com/files/2008/08/bamboo-and-soy-surfboards.php>)

Obr.č.30 (<http://www.wayfaring.info/2008/02/19/the-worlds-number-one-surf-school-for-women/>)